

گوهري موسلمان

له فہزل و گورہی بانگہوازی ری خوادا

ناوی کتیب: گه وهه‌ری موسلمان
ناوی نووسه‌ر: جوتیار بامه‌رني
ناوی وه‌رگيپر: نهاد جلال
ديزاييني ناوه‌وه و به‌رگ: زه‌رده‌شت کاواني
نۆبه‌تي چاپ: يه‌که‌م ۲۰۲۰
تي‌راژ: ۱۰۰۰۰ دانسه

له به‌ريۆه‌به‌رايه‌تي گشتي کتیب‌خانه گشتيه‌کان - هه‌ريمي کوردستان
ژماره سپاردني (۱۹۶۰) ي سالي ۲۰۱۹ پي‌دراوه

گه و هره ری موسلمان

له فه زل و گه و ره یی بانگه وازی ریی خوادا

نوسینی

جوتیار بامه پنی

وه رگپیرانی

نهاد جلال

پیشه‌کیی

د. عبدالواحد محمد صالح

سوپاس و ستایش بۆ خوای گه‌وره، سه‌لات و سه‌لامی خوا له پیغه‌مبەر و یاران و شوینکه‌وتوانی هه‌تا رۆژی دوایی. به‌سه‌ بۆ فەزل و گه‌وره‌یی ئەم کتێبه، که باسی بابەتی‌ک ده‌کات، پیشه‌ی خۆشه‌ویستترین و نزیکتترین که‌سانی لای خوا بووه، خودی بابەته‌که‌ش، شارپ‌گی نزیک‌بوونه‌وه‌یه له خوای گه‌وره، ئەنجامه‌که‌شی نزیک‌کردنه‌وه‌ی خه‌لکه له په‌روه‌ردگار، واته سه‌راپای بابەته‌که، به‌جی‌گه‌یانندی فه‌رمانی خوا و خۆچواندنه به کارو ئا‌کاری پیغه‌مبهران و ده‌ستکه‌وتنی پاداشت و نزیک‌بوونه‌وه‌یه له خوا.

گرنگی و گه‌وره‌یی بانگه‌وازی ریی خوا جیده‌هیلم بۆ نووسه‌ری پایه‌به‌رز (بانگ‌خواز مامۆستا جووتیار بامه‌رنی) که به جوانی گرنگی به‌و بابەته داوه، ته‌نها گرنگترینی گرنگییه‌کان به نمونه ده‌یئمه‌وه هه‌تا بزانی‌ن ئەم کتێبه ده‌یه‌ویت چیمان پێ بلیت، ده‌یه‌ویت پیمان بلیت: هه‌ژمارێکی بانکی بکه‌ره‌وه‌و رۆژانه بریک داها‌تی تیدا دابنێ، هه‌موو رۆژیک چه‌ند قات قازانج ده‌چینه سه‌ر هه‌ژماره‌که‌ت بێ ئەوه‌ی هه‌یچ زیانی‌ک

بکهیت، قازانجه‌که‌ش به سوو بوټ هه‌ژمار ناکریت، به‌لام ئەم داهاته‌یان بانگه‌وازه‌و قازانجه به‌رده‌وامه‌که‌ش، چاکه‌ی به‌رده‌وامی ئەو که‌سانه‌یه، که سوو دمه‌ند بون له بانگه‌وازه‌که‌ت، به مردنیش، که هه‌رچی ده‌رگای چاکه‌کردنه به رووتدا داده‌خریت، ئەم ده‌رگایان دانا‌خریت و به‌رده‌وام چاکه‌ی بانگه‌وازه‌که‌ت دیته سهر هه‌ژماره‌که‌ت.

به‌راستی ئەم بازرگانیه هه‌چکات به‌راورد ناکریت به بازرگانیه کاتیه‌کانی دنیا، چونکه قازانجی گه‌وره‌ی ئەم بازرگانیه‌یان، له رۆژیکدا ده‌دریته‌وه ده‌ست خاوه‌نه‌که‌ی، که‌ته‌نها ئەوه دادی ده‌دات و فریای ده‌که‌ویت.

زۆر گرنگه تاک به تاکی موسلمان، ئەم کتیه به‌خوینینه‌وه وه‌ک به‌شیک له به‌رنامه‌ی کاری رۆژانه‌مان مامه‌له‌ی له‌گه‌ڵ بکه‌ین، چونکه ده‌ستمان ده‌گریت بو باشترین و پرسوودترین رێی دروست، نووسه‌ره‌که‌شی پیش ئەوه‌ی ئەم شتانه بو ئیمه‌ باس بکات، خۆی له ژبانی رۆژانه‌یدا به‌شیک زۆری جیه‌جی کردووه ئیمه‌ش که ماوه‌یه‌ک له خزمه‌تیدا بوین، شایه‌تی به‌شیک ئەو ئەزموون و دلسۆزییه‌ی بو ده‌ده‌ین.

له‌ خوای گه‌وره داواکارین به‌ره‌که‌تی زیاتر بخاته‌ کار و بانگه‌وازیه‌وه نیه‌تی نووسه‌ر و ئیمه‌ش، پاک و پوخت له‌پینا و زاتی الله پاریزیت.

وصلى الله على محمد و على آله و صحبه وسلم

کاندیدکراویت هه‌تا بیته یه‌کیک له بانگه‌وازی ریی خوا

هیچ شتیك، وه‌ك خه‌می بلاو‌کردنه‌وه‌ی چا‌كه، نات‌جوو‌لینیت بو‌ بانگه‌وازی ریی خوا، دل‌نپاش به‌ كه به‌شیک‌ی گه‌وره‌ی ئەم خه‌مه‌ت تێدا‌یه، به‌ به‌لگه‌ی ئەوه‌ی ده‌ستت دا‌وه‌ته خو‌یندنه‌وه‌ی ئەم نامی‌لکه‌یه، بو‌یه ئیستا تو‌ کاندید‌کراویت بو‌ ئەوه‌ی بیته بانگه‌وازی‌کی ریی خوا و له‌سه‌ر ده‌ستی به‌رێژتان، هه‌زاران، بگه‌ر ملیۆنه‌ها که‌س موسلمان بن، ته‌نها ئە‌گه‌ر خ‌وای گه‌وره‌ه‌زی به‌ده‌سته‌ینانی ره‌زامه‌ندی خ‌وی و ویستی به‌هیزی کار‌کردن له‌پیناو خوا، له‌نیو‌ دل‌تا به‌دی بکات.

کار‌کردن بو‌ کی؟ به‌لێ، بو‌ خوا، جا بیه‌ینه‌ پێش چاوی خ‌وت، چ گه‌وره‌یه‌که بانگه‌واز بو‌ ریی خوا بکه‌یت، نه‌وه‌ك بو‌ خ‌وت یان حیزبێك یان گرووپ و كو‌مه‌لێك، یان كه‌سایه‌تییه‌ك، یان بازرگانیه‌ك، ئە‌مه‌ش بازرگانیه‌کی گه‌وره‌یه له‌ گه‌ل په‌روه‌رد‌گادا، بازرگانیه‌ك، كه‌ ته‌نها قازانجه و هیچ زه‌ره‌ر و زیانیکی تێدا نییه.

(وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ)

جوان له‌م ئایه‌ته گه‌وره‌ی قورئان رابمینه.

یه‌که‌م پێشینه

به ناوی خوا و سوپاس و ستایش بۆ په‌روه‌ردگار، سه‌لات و سه‌لامی خوا له‌سه‌ر پێیغه‌مبه‌ری خوا، پاشان..

یه‌کینک له‌ گرنگترین ئەرك و له‌پێشینه‌ترینی پێشینه‌کانی ئەم‌پرومان، زیادکردنی ژماره‌ی بانگه‌وازی خۆبه‌خشه بۆ دوو مه‌به‌ست:

۱- بانگه‌وازکردنی موسلمانان بۆ پابه‌ندبوون به‌په‌یامه‌که‌یانه‌وه.

۲- بانگه‌وازکردنی ناموسلمانان به‌ره‌و ئیسلام.

هه‌تا بینه‌هاوکاری ئەم ده‌سته‌یه، کلیل و به‌هره‌یان پێ ببه‌خشین و پیناوی بانگه‌وازییان بۆ ده‌سته‌به‌ر بکه‌ین.

سوپاس بۆ خوای گه‌وره، به‌ده‌مه‌وه‌هاتنی گه‌نجان بۆ چاکه و رووکردنه‌که‌ناراوه‌کانی ته‌وبه و ته‌وبه‌کاران، رووله‌زیادبوونه، چه‌زی سه‌رخستنی دین و قوربانیدان له‌پیناوشیدا هه‌یه، هاو‌ده‌م به‌وه‌موو خێره‌ی که‌ دنیای داگرتووه، به‌لام هێشتا زۆرن ئەوانه‌ی که‌ فەزل و گه‌وره‌یی راسته‌قینه‌ی بانگه‌واز نازانن و خۆیان بیه‌ش ده‌که‌ن له‌و پێگه‌ به‌رز و گه‌وره‌یه‌ به‌لایه.

به‌داخه‌وه، زۆریك له پیاوچاكان، خۆیان سه‌رقال ده‌كهن و له‌ده‌ست به‌رپرسیاریتی بلاوكرده‌وه‌ی ئایین راده‌كهن، بۆیه یه‌كێك له ئامانجه‌كانی ئەم نامیلکه‌یه بریتییه له‌وه‌ی به‌ویستی خوا، پیاوچاكان ببنه چاكساز، ئیتر كاتی ئەوه هاتوووه وه‌ستانێك بوه‌ستین و پێش ئەوه‌ی كار له‌كار بترازی‌ت، لێپێچینه‌وه‌یه‌کی خۆمان بکه‌ین.

پیم خۆش بوو به جوانی فەزل و گه‌وره‌یی بانگه‌وازی ریی خوا بخه‌مه‌روو، باسی ئەو پله و پایه به‌رزهی ئەو ئیشکه‌رانه بکه‌م که سه‌رقالێن به چاكسازیی و روونكرده‌وه‌و فیرکردنی چاكه، به‌لكو ده‌ست له‌ده‌ست، پێکه‌وه خه‌وتوووه‌كان بیدار بکه‌ینه‌وه‌و به بیرخستنه‌وه‌ی راستی‌تی بانگه‌واز، چه‌نده‌ها دلی زیاتر به‌ده‌ست به‌ینین، به‌لكو ئیشکه‌ره‌كانمان گو‌رو تین و چالاکیان زیاتر بی‌ت.

له خوا ده‌پاریینه‌وه له‌و كه‌سانه‌مان بگێرێت كه خه‌می ئەم دینه هه‌لده‌گرن و هه‌ول ده‌ده‌ن له ئاسۆكانه‌وه، له‌سه‌ر مه‌نه‌ه‌ج و به‌رنامه‌ی دروست، ئەم ئیسلامه بلاوبکه‌نه‌وه.

هيواشم وایه، هه‌ستتان ورووژاییت بۆ هه‌لگرتنی ئەم بیروکه‌یه^(١) و هه‌رکامان پلانیك دابنێن بۆ فیرکردن

(١) بیروکه‌ی رازیکردنی دهروون و كه‌سانی دیکه‌ش به فەزل و گه‌وره‌یی بانگه‌واز.

و هاوده ميټي ژماريهك گهنج ههتا بهرگه ي ئه و
بهرپرسيارتيه بگرن كه له سه رشانiane، چونكه ئيمه
پيويستيه كي زورمان بهويه له چاكه و له خواترساندا
هاوكاري يهك بين و له سه ر چاكبوون و چاكسازيش
هه ماههنگ و ده ستباري يهك بين.

وصلي الله و سلم على نبينا و قدوتنا محمد

جوتيار بامه رني

خوا له خو ي و دايك و باوكي خو ش بيت

گهوه‌ریی ئەم ئوممه‌ته

سوپاس بۆ خوای گه‌وره که گه‌وره‌یی ئەم ئوممه‌ته‌ی خستۆته نێو بانگه‌واز بۆ دینه‌که‌ی و رازاندنه‌وه‌و جوان نیشان‌دانی له‌نیو سه‌رجه‌م ئوممه‌تانی تردا، ئەمه‌ش ئه‌رکی سه‌رجه‌م ئوممه‌تی موحه‌ممده (صلی الله علیه وسلم)، بانگه‌واز بۆ ریی خوا، واجبی سه‌رشانی ژن و پیاو، هه‌ژار و ده‌وله‌مه‌ندانی ئەم ئوممه‌ته‌یه، چونکه بانگه‌وازی که‌سی ناموسلمان، چاره‌سه‌ری کیشه گه‌وره‌که‌یه، چاره‌سه‌ری ئیلحاد و بیباوه‌ریی له‌نیو مرۆفایه‌تیدا، ئە‌گه‌ر ئەم کیشه‌مان چاره‌سه‌ر کرد، سه‌رجه‌م کیشه‌کانی دیکه‌ش به ئاسانی چاره‌سه‌ر ده‌بن و ناشته‌وایی له‌نیو مرۆفایه‌تیدا بلاو ده‌ییته‌وه.

خوای گه‌وره ده‌فه‌رمویت:

كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ، ^(۱)

(ئيوه چاكترين ئوممەت و كوّمەلن، هينراونەتە ئەم سەر زەوييە بۆ كەلك گەياندن بە مەردم و رينمايي كردنيان، بۆيە فەرمان بە چاكە دەدەن و رپّ لە كاري خراپە و شيرك دەگرن و باوەريشتان بەخوا هەيه).

ئەگەر بە راستي فەزل و گهوهري بانگهواز و بانگخواز لاي خوا بزائن و تيبگەن خواي گهوره چ پله و پايەيه كي تايبەتي پيداون، چ پاداشت و ريز و بەرزي و پيگە و مەنزليكي بۆ ئامادە كردون، بە دلنياييەوه وازتان دەهينا لە دنيا و پيگهاته كاني و ئەمرو پيش سبهی، رووتان دەكرده ئەم ئەركە و پەشيمانيتان دەردەبريي بەرامبەر هەر هەناسەيهك كه له دەرهوي بانگهوازي ريي خوادا كيشاوتانە.

هەر هەناسە و عارەقەيهك كه له غهيري رەزامەندي خوادا دەريدهكەيت، له رۆژي دوايدا ئاه و پەشيمانيي بەدواويه، چونكه رۆژاني ژياني دنيا، لەچاو مليۆنەها سالي مانەوهي نيو بەهەشت يان دۆزەخي رۆژي دوايدا، زۆر كەم و بيهوودەن، ئەم رۆژانە هچ نين لەچاو خۆشيبەكاني بەهەشتيكدە كه چاو نەيديون و گوي نەبيستون و بە بيرو خەيالي كەسدا نەهاتون.

پيوهري جيهانيي بو ناماده سازيي بانگخوازان

زياتر له ههشت ميليار مرووف ههن، ئەمانه پيوستيان به چهند بانگخواز ههيه؟^(۱) راپورتتيكي نهتهوه يه كگرتووه كان ناماژه بهوه دههات كه پيشبينيي دهكريت ههتا سالي (۲۰۳۰) ژماره ي دانيشتواني جيهان له ههوت ميليارهوه زياد بكات بو ههشت ميليار و نيو،^(۲) له ماوهي سيانزه سالي داهاووويشدا، ژماره ي دانيشتوان به بري يهك ميليار كهس زياد بكات، ههتا سالي (۲۰۵۰) يش، ژماره ي دانيشتوان بگاته ده ميليار كهس.^(۳)

ئه گهر پيوهري جيهاني بهم چهشنه بيت: بو ههر چوار سهه ده كهس، يان ژمارهيه كي لهو چهشنه، پيوست

(۱) من مقال (مهارات الدعاة في القرن الحادي والعشرين) للدكتور جمال يوسف الهميلي في موقع (mqqal.com).

(۲) موقع الامم المتحدة (http://www.un.org).

(۳) https://arabic.rt.com

به پزیشکیك بکات،^(۱) ئە گەر هه‌مان رێژه بۆ هه‌ر بانگه‌وازی‌یکیش وه‌ر بگه‌ڕین، ئەوه واتای ئەوه ده‌گه‌یه‌نیت که هه‌تا سالی (۲۰۳۰) پێویستمان به‌ بیست ملیۆن بانگه‌واز هه‌یه، ده‌ی خۆ ساغ و سه‌لامه‌تی جه‌سته له‌ دنیا‌دا، له‌ پێشتر نیه‌ له‌ ساغ و سه‌لامه‌تی رۆح و جه‌سته‌ش له‌ هه‌ردوو دنیا‌دا.

پیش ئەوه‌ی ده‌ست له‌ خویندنه‌وه هه‌لبگریت:

هه‌رچیه‌ك سه‌باره‌ت به‌ فه‌زل و گه‌وره‌یی بانگه‌وازی ریی خوا ده‌زانیت، بینوسه‌.

ئامانج له‌م چالاکییه‌: چالاك‌کردن و به‌هێز‌کردنی یادگه‌مان به‌ فه‌زل و گه‌وره‌یی بانگه‌وازو چۆنیتی گواستنه‌وه‌ی ئەم بیرو‌که‌یه بۆ که‌سانی دی له‌ رینگه‌ی دواندن یان پێشکه‌ش‌کردنی کۆر و وانه‌ و خوله‌وه‌.

یه‌که‌م: فه‌زل و گه‌وره‌یی بانگه‌واز لای خوا

بانگه‌وازان چاکه‌ بلاو ده‌که‌نه‌وه‌و ئەرکی پێغه‌مبه‌رانی خوا به‌جێده‌گه‌یه‌نن، بانگه‌وازان بێ چه‌ن و چوون،

چاکترینی ئەم ئوممه‌ته‌ن، هیچ وتیه‌ک له وتی ئەوان
باشتر نیه، خوی گه‌وره ده‌فه‌رمویت:

**(وَمَنْ أَحْسَنُ قَوْلًا مِّمَّنْ دَعَا إِلَى اللَّهِ وَعَمِلَ صَالِحًا وَقَالَ إِنَّي مِنَ
الْمُسْلِمِينَ)،^(۱)**

(کێ له‌و که‌سه‌ قسه‌ی جوانتره، خه‌لک به‌ره‌و
یه‌ ک‌خواناسیی و بو ئیسلام کردنه‌ په‌یره‌وو پرۆگرام
بانگ ده‌کات و کرده‌وه‌ی چاکیش ده‌کات، به
شانازیشه‌وه ده‌لیت: من یه‌ کێکم له‌ موسلمانان).

هه‌روه‌ها ده‌فه‌رمویت: **(كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ
تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ)،^(۲)**

(ئێوه چاکترین ئوممه‌ت و کۆمه‌لن، هێنراونه‌ته ئەم
سه‌ر زه‌وییه‌ بو که‌لک گه‌یاندن به‌ مه‌ردم و رێنمایی
کردنیان، بو‌یه‌ فه‌رمان به‌ چاکه‌ ده‌دن و رێ له‌ کاری
خراپه‌و شیرک ده‌گرن و باوه‌ریشتان به‌ خوا هه‌یه).

هه‌روه‌ها ده‌فه‌رمویت: **(وَلْتَكُنْ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى
الْحَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَأُولَئِكَ هُمُ
الْمُفْلِحُونَ)،^(۳)**

(۱) فصلت: ۳۳.

(۲) آل عمران: ۱۱۰.

(۳) آل عمران: ۱۰۴.

(پێویسته هه‌میشه کۆمه‌ڵ و ده‌سته‌یه‌ک له‌تێوه ببیت تێی موسلمانان! مه‌ردم بۆ رێی خێرو چاکه بانگ بکه‌ن و فه‌رمان به‌چاکه‌ بده‌ن و رێی له‌خراپه بگرن، دیاره تێوانه‌ن سه‌رفرازو به‌ختیار).

هه‌روه‌ها ده‌فه‌رمویت: **(وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَيُطِيعُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ)**،^(١)

(پیاوان و ژنانی باوهردار هه‌موو دۆست و خۆشه‌ویست و یارمه‌تیده‌ری یه‌کن هه‌رده‌م فه‌رمان به‌چاکه‌ دده‌ن و له‌ خراپه‌ رێگری ده‌که‌ن و هه‌له‌سه‌ن به‌ نوێژ و زه‌کات دده‌ن و ئیتاعه‌و ملکه‌چن بۆ فه‌رمانه‌کانی خوا و په‌یامبه‌ره‌که‌ی، تێوه‌ بێگومان خوا تێوانه‌ هه‌ر ده‌خاته‌ به‌ر میه‌ره‌بانی و به‌زه‌یی خۆی چونکه‌ بێگومان خوا زۆر ده‌سه‌لاتداره‌، له‌ کارزان و کاربه‌جیه‌).

بازرگانییه‌کی براوه‌و پر‌قازانجیان تێوه‌یه‌ که‌ پاداشتیان به‌رده‌وام و نه‌به‌راوه‌یه‌، وه‌ک پێغه‌مبه‌ری خوا (صلی‌الله‌ علیه‌ وسلم) ده‌فه‌رمویت: **(مَنْ دَعَا إِلَى هُدًى، كَانَ لَهُ مِنْ الْأَجْرِ مِثْلُ أُجُورِ مَنْ تَبِعَهُ، لَا يَنْقُصُ ذَلِكَ مِنْ أُجُورِهِمْ شَيْئًا)**،^(٢)

(١) التوبة: ٧١.

(٢) صحيح مسلم، الرقم ٢٦٧٤.

(هه‌ر که‌س بانگه‌واز بکات بۆ رینمونی و ریی دروست، ئەوه وه‌ک ئەو که‌سه‌ی که شوینی ده‌که‌ویت، پاداشتی بۆ دهنوسریت، به‌بێ ئەوه‌ی له پاداشتی شوینکه‌وته‌کانی که‌م بکات).

به‌خوا زۆر پێویستمان به‌وه‌یه ئەم به‌خششه له‌ده‌ست نه‌ده‌ین، خو‌ خوا ئایینی خو‌ی سه‌رده‌خات و پێویستی به‌ ئی‌مه‌ نییه، وه‌ک چۆن ته‌میمی داریی ره‌زای خوای لی‌ بی‌ت ده‌لیت: **پِیْغَمْبَه‌رِیْ خَوا (صَلِیْ اللّٰهَ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ) فِه‌رْمَوی: (لَیْبَلُغَنَّ هَذاَ الْأَمْرُ مَا بَلَغَ اللَّیْلُ وَالنَّهَارُ، وَلَا یَتْرُکُ اللّٰهُ بَیْتًا مَدْرٍ وَلَا وَبَرٍ إِلَّا أَدْخَلَهُ اللّٰهُ هَذاَ الدِّینَ)**،^(۱) (به‌ دل‌نیا‌یی‌ه‌وه ئەم دینه ده‌گاته هه‌ر شوینی‌ک که شه‌و و روژی پی‌ بگات، چی مال و ره‌شمال‌یکیش هه‌یه، چی نامینی‌ت و خوای گه‌وره ئەم دینه ده‌باته ناویه‌وه).

بانگه‌واز بۆ لای خوا، واته بانگه‌واز بۆ چاکه و چاکه‌کاریی و مانه‌وه له‌سه‌ر ئایینی خوای تا‌ک و ته‌نه‌ای به‌ده‌یه‌نه‌ر که ته‌نه‌ا خو‌ی شیاوی په‌رستنه، چونکه ته‌نه‌ا زاتی خو‌یه‌تی که به‌ده‌یه‌نه‌ر و روژی‌ه‌خش و کارساز و خاوه‌ن ده‌سه‌لاته، مه‌به‌ست به‌ بانگه‌وازه‌که‌ش، بانگه‌یشتی ناموسلمانانه بۆ ئیسلام، هه‌روه‌ها بانگه‌یشتی موسلمانانی لاسار و بی‌ئا‌گایه، ئەوانه‌ی وابه‌سته‌ی جگه له‌ خوان، هه‌موو ئەمانه‌و که‌سانی دیکه‌ش، بانگه‌یشت

(۱) مسند أحمد بن حنبل، الرقم ۱۶۹۵۷، صححه شعيب الأرنؤوط.

بكرين بۆ گوپرايه لىي خوا و به لىن و موژده و هه پشه و به ههشت و دۆزه خى خويان بىرخيسته وه، بلا و كردنه وهى چاكه و چاكه كاريى و جوانى و به هاكانى ئىسلاميان بۆ بخيسته پروو.

ئه مهش، بلندترين و شه ره فمه ندانه ترين پيشه يه، چونكه چه ندين تايبه تمه ندى و فەزل و گه وهري تىدايه، فەزل و گه وهري بانگه وازى ريي خوا زۆر گه وهريه و پاداشته كه شى له وه گه وه تره له چه ند ناميلكه و كوڤ و خوليكدا باس بكرىت، به لام ئه مانه ته نها وهك نمونه يهك بۆ بىرخستنه وه ده خرينه پروو.

رى بدن بىر بكه ينه وه وه له و ئايهت و فه رموودانه رابمىنين كه باسى فەزل و گه وهري بانگه واز ده كه ن وهك ئه وهى يه كه مجار بيت بهر گويمان بكه ون.

دووهم: بانگه واز ئه رى پىغه مبه ران بووه^(١)

ئهو پىگه به رزه ي بانگه وازى ريي خوا كه پىغه مبه رانى خواى پى رى زدار كراوه، خواى گه وره جياواز له ئوممه تانى دى، تايبه تى كر دووه بهم ئوممه ته شه وه و تاجى پىغه مبه رانى خستۆ ته سه ر، ئه وىش بانگه وازى ريي خوايه.

(١) عشرون دليلا على فضل الدعوة للشيخ سلطان بن عبدالله العمري.

بانگه‌وازی ریخی خوا، شوینکه‌وته‌ی ئیبراهیم و نووح و مووسا و عیسا و موحه‌مه‌ده (سه‌لامی خوا له هه‌موویان بی‌ت)، جینشینی پیغه‌مبه‌رانه له گه‌یاندنی په‌یامه‌که‌یان و رو‌یشتن له‌سه‌ر به‌نامه‌و ری‌بازه‌که‌یان (اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ)، ئەمه‌ش پله‌یه‌کی به‌رزو و شیایوی ئەوه‌یه له‌پیناو گه‌یشتن به‌و پله‌به‌رزو، قوربانیی بو‌ بدری‌ت.

خوای گه‌وره ده‌فه‌رمو‌یت: **(قُلْ هَذِهِ سَبِيلِي أَدْعُو إِلَى اللَّهِ عَلَى بَصِيرَةٍ أَنَا وَمَنِ اتَّبَعَنِي).**

(ب‌ل‌ی ئەمه‌ ری‌یی منه و بانگه‌واز بو‌ ریخی خوا ده‌که‌م له‌سه‌ر به‌رچاو‌روونی، خو‌م و ئەوه‌شی شوینم ده‌که‌و‌یت).
پیشه‌وا که‌لیبی ده‌لی‌ت (ئه‌رکی سه‌رشانی هه‌ر که‌سی‌که که‌ شوین پیغه‌مبه‌ری خوا (صلی الله علیه وسلم) ده‌که‌و‌یت، بانگه‌واز بو‌ ئەو شته‌ بکات که‌ پیغه‌مبه‌ری خوا بانگه‌وازی بو‌ کردووه).^(۱)
که‌واته بانگه‌وازی به‌م چه‌شنه، چاک‌ترین پیشه‌یه، ئایا ئاواتی پی‌ ده‌خو‌ازیت؟

(۱) ئەم وته‌یه له ئیبن زه‌ید و که‌لیبه‌وه گ‌یردراوته‌وه، بر‌وانه: تفسیر الطبری (۳۷۹/۱۳).

ئایا ده‌بیته کارمه‌ند بۆ باشترین پیشه؟ بریار لای خۆته، ئه‌گەر وه‌لامه‌که‌ت به‌لێ بوو، ئه‌وه به‌ ویستی خوا، بردنه‌وه‌یه‌کی گه‌وره‌ت به‌ده‌سته‌پێناوه، ده‌ی خۆراگر به‌ و به‌رگه‌ بگره‌ له‌سه‌ری، چونکه به‌راستی له‌گه‌ڵ گه‌وره‌کاندا به‌شداریت کردووه.

ئه‌مه‌ش باشترین و بلندترین و رێزدارترین پله‌و پایه‌ی به‌نده‌یه، به‌جیگه‌یانندی ئه‌رکی پێغه‌مبه‌رانه، وه‌ک خوای گه‌وره ده‌فه‌رمووت:

(وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا نُوحِي إِلَيْهِ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدُونِ)، (١)

(پێش تۆ هه‌ر پێغه‌مبه‌ری‌کمان ناردی، ئه‌وا سروشمان بۆ دابه‌زاندووه که به‌ خه‌ڵکی رابگه‌یه‌نی، هه‌یچ په‌رستراوی‌ک نیه جگه‌ له‌ من - الله - ده‌ی ته‌نها من - الله - په‌رستن).

شیخی سه‌عدی - ره‌حمه‌تی خوای لێ - به‌ ته‌فسیره‌که‌یدا ده‌لیت: هه‌موو پێغه‌مبه‌رانی پێش تۆ، به‌ کتێبه‌کانیشیانوه، پوخته‌و بنه‌رته‌ی په‌یامه‌که‌یان بریتی بووه له‌ فه‌رمانکردن به‌ په‌رستشی خوا به‌ تاك و ته‌نها و هاوه‌ڵ بریارنه‌دان بۆی

و روونکردنه‌وهی ئه‌وهی که ته‌ن‌ها الله په‌رستراوی حه‌قه و په‌رستنی جگه له‌و زاته، هه‌یچ و نار‌ه‌وایه. ^(۱)

یه‌گومان کاتی‌ک که سیک ئه‌م ئه‌رکه به‌جیده‌گه‌یه‌نی‌ت، ئه‌وه ری‌ز و گه‌وره‌یی شو‌ینکه‌وتنی ده‌ستده‌که‌وی‌ت، بانگه‌وازی‌ش ئه‌وه‌یه به‌نده‌کان وا لی بکه‌یت ته‌ن‌ها به‌نده‌یی بو‌ به‌دی‌هینه‌ریان بکه‌ن و په‌یوه‌ندیان له‌گه‌لیدا به‌هه‌یز بکه‌ن، ئه‌مه‌ش چاکترین و ری‌زدارترین ئیشه، مه‌گه‌ر په‌یشه‌ی پی‌غه‌مبه‌ران ئه‌مه نه‌بووه؟

برای شیرینم، خوشکی به‌ری‌زم، پشکی تو‌ چیه‌یه له‌ میراتی پی‌غه‌مبه‌رایه‌تیدا؟ چیت پی‌شکه‌ش کردووه به‌ دینه‌که‌ت؟
خۆشبه‌ختیی بو‌ ئه‌و که‌سه‌ی که‌ ژیا‌نی له‌ به‌دی‌هینه‌نی ئه‌م ئامانجه‌ خواوی‌ستانه‌دا به‌سه‌ر ده‌بات.

سێیه‌م: بانگه‌واز چاکترینی گو‌فتار و کرداره‌کانه

بانگه‌واز بو‌ ری‌ خوا، چاکترینی کردار و گو‌فتاره‌کانه، خوا‌ی گه‌وره ده‌فه‌رمو‌یت:

(وَمَنْ أَحْسَنُ قَوْلًا مِّمَّنْ دَعَا إِلَى اللَّهِ وَعَمِلَ صَالِحًا وَقَالَ إِنَّنِي مِنَ الْمُسْلِمِينَ)، ^(۲)

(۱) تفسیر السعدی (ص ۵۲۱).

(۲) فصلت: ۳۳.

(کێ له‌و که‌سه قسه‌ی جوانتره، خه‌لک به‌ره‌و یه‌ک‌خواناسیی و بو ئیسلام کردنه په‌یره‌و و پرۆگرام بانگ ده‌کات و کرده‌وه‌ی چاکیش ده‌کات، به‌ شانازیشه‌وه ده‌لی: من یه‌کیکم له‌ موسلمانان).

سه‌عدی ره‌حه‌ته‌ی خوای لی بیته، له‌ ته‌فسیری ئەم ئایه‌ته‌دا ده‌لیته: ئەم نیشانه‌ی سه‌رسورمانه، به‌ واتای نکوولییه‌کی دانپێدانراو دیت، واته‌ هیچ که‌سیک نیه‌ قسه‌ی له‌وه‌ باشتربیت، چ له‌ رووی وته‌ و چ له‌ رووی رێ و ریباز و حاله‌تیشه‌وه (ممن دعا إلى الله) بانگه‌واز بکات بو رێی خوا به‌ فی‌کردنی نه‌زانان و مشتومری ناحه‌قان، به‌ فه‌رمانکردن به‌ په‌رستشی خوا به‌ هه‌موو چه‌شنه‌کانیه‌وه و هاندانی خه‌لک له‌سه‌ری و باشتربیت به‌نجامدانی به‌پیی توانا، هه‌روه‌ها به‌ سه‌رکۆنه‌کردنی ئەوه‌ی که‌ خوای گه‌وره‌ رێگری لیکردووه‌ ناشیرینکردنی ئەو شتانه‌ به‌ هه‌ر شیوازی‌ک که‌ ده‌بیته‌ هۆی وازلیه‌ینانی، به‌تایبه‌ت له‌م بانگه‌وازه‌وه که‌سه‌که‌ بگه‌رپه‌ته‌وه‌ بو بنه‌ره‌تی ئایینی ئیسلام و به‌باشی وه‌رگرتنی و مشتومرکردن له‌ گه‌ل دوژمنانی به‌ باشتربیت شیوه‌ و دووره‌په‌ریزیکردن له‌ کوفر و هاوه‌ل‌دانان بو خوا و فه‌رمان به‌ چاکه‌کردن و رێگریکردن له‌ خراپه.^(۱)

(۱) تفسیر السعدی (ص ۷۴۹).

حهسه نى به صرى سه بارهت بهم ئايه ته ده لیت: ئەمه
خۆشه ويستی خوايه، وهلى و نزيكى خوايه، ئەمه
باشترين كهسى لای خوايه، ئەمه خۆشه ويستترين كهسى
سه ر زهويه لای خوا، وهلامى بانگهوازي خواى داوه ته وه
خه لکی بانگه يشت ده کات بو ئه و په يامه ی خوا كه خوی
چووه به ده مه وه وه له و به ده مه وه چوونه يدا کردارى باش و
په سه ندى ئەنجام داوه، ئينجا ده لیت: من له موسلمانانم،
ئهم كه سه جينشيني خوايه. (۱)

گوفتارى باش، پيويستی به داناييه، خواى گه و ره
ده فه رمويت:

**(ادْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحُكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ وَجَادِلْهُمْ بِالَّتِي
هِيَ أَحْسَنُ)، (۲)**

(هه ر به ژيرانه و نه رم و قسه ی خۆش و حيكمه ت و
ئاموژگارى شيرين و جوان، خه لک بو رپيگای
په روه رد گارت بانگ بکه و به چاکترو باشترين شيوه
قسه و گفتوگويان له گه ل بکه).

(۱) تفسير الطبري (۴۲۹/۲۰)، تفسير القرطبي (۳۶۰/۱۵)، تفسير
ابن كثير (۱۸۰/۷).

(۲) النحل: ۱۲۵.

چوارهم: پاداشتی گه‌وره‌و هه‌لرژاو

له گه‌وره‌ییه‌کانی بانگه‌واز، بوونی پاداشتی گه‌وره‌یه، چونکه بانگخواز رینموونی خه‌لك ده‌كات بو حه‌ق و راستی و به‌ره‌و لای په‌روه‌دگار و په‌رستراویان رپیان نیشان ده‌دات و دووریان ده‌خاته‌وه له هۆکاره‌کانی خه‌شم و تووره‌یی و سزای خوا، خوای گه‌وره‌ش ئه‌وه‌ی پێی خوشه‌و پاداشتی له‌سه‌ر داناوه، له هه‌ردوو سه‌حیحه‌که‌دا هاتوو که پێغه‌مبه‌ری خوا (صلی الله علیه وسلم) به‌عه‌لی کورپی ئه‌بووطالبی (ره‌زای خوای لی بیته) فرمووه: **(قَوَاللهِ لَأَنَّ يَهْدِيَ اللهُ بِكَ رَجُلًا وَاحِدًا حَيْرٌ لَّكَ مِنْ أَنْ يَكُونَ لَكَ حُمْرُ النَّعَمِ)**، (سویند به‌الله، ئه‌گه‌ر خوای گه‌وره‌ له‌سه‌ر ده‌ستت، رینموونی یه‌ک که‌س بیه‌خشیته، زۆر بوته‌ باشتره‌ له‌وه‌ی رانه‌وشتری سوورت^(۱) هه‌یته)، ئه‌مه‌ش به‌گشتی، رینموونیکردنی که‌سی ناموسلمان و که‌سی موسلمان‌ی لاسار و سه‌رکه‌شیش ده‌گریته‌وه، جا کوا ئه‌و که‌سه‌ی به‌دوای ئه‌م به‌رزى و بلندییه‌دا بگه‌رپیت؟

(۱) له‌و سه‌رده‌مه‌دا به‌بایه‌خترین سه‌رمایه‌ی ناو عه‌ره‌ب، بریتی بووه‌ له‌ رانه‌وشتری سوور. (وه‌رگێڕ).

پینجه‌م: به‌زه‌یی خوا بو که‌سی بانگ‌خواز

بانگ‌ه‌واز، هۆکاریکه بو رحم و به‌زه‌یی خوا، خ‌وای گه‌وره ده‌فه‌رمویت:

(وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَيُطِيعُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ)،^(۱)

(پیاوان و ژنانی باو‌پردار هه‌موو دۆست و خۆشه‌ویست و یارمه‌تیده‌ری یه‌کن هه‌رده‌م فه‌رمان به‌ چاکه‌ ده‌ده‌ن و له‌ خراپه‌ رپ‌گری ده‌که‌ن و هه‌له‌سن به‌ نو‌یژ و و زه‌کات ده‌ده‌ن و ئیتاعه‌و ملکه‌چن بو‌ فه‌رمانه‌کانی خواو په‌یامبه‌ره‌که‌ی، بی‌گومان خوا ئه‌وانه‌ هه‌ر ده‌خاته‌ به‌ر میه‌ره‌بانی و به‌زه‌یی خۆی، چونکه‌ بی‌گومان خوا زۆر ده‌سه‌لات‌داره‌، کارزان و کاربه‌جییه‌).

بر‌وانه‌ چۆن خ‌وای گه‌وره‌ رحم و به‌زه‌یی داناوه‌ بو‌ ئه‌و که‌سانه‌ی که‌ هه‌لگری ئه‌و سیفه‌تانه‌ن.

شه شه م: هۆکاری چاکترینی ئوممهتان

بههۆی بانگهواز و فهرمان به چاکه و رێگری له خراپه وهیه که ئوممهته کهمان بووه به باشترینی ئوممهتان، خوای گهورهش دهفهرمویت:

(كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ).

(ئێوه چاکترین ئوممهت و کۆمهڵن، هینراونهته ئەم سهر زهویییه بۆ که لک گهیاندن بهمهردم و رێنمایی کردنیان، بۆیه فهرمان بهچاکه ددهن و رێ له کاری خراپه و شیرک دهگرن و باوهریشان بهخوا ههیه).

ئێبن که شیر رهحمهتی خوای لی بیته دهلیت: ههرکهس لهم ئوممهته، هه لگری ئەم سیفه تانه بیته، له گه له ئەمانه دا بهر ئەو ستایش و وهسف و پیا هه لدانه ده که ویت.

عومهری کوری خه ططاب رهزای خوای لی بیته ئەم نایه تهی خوینده وه، ئینجا وتی: ههرکهس ههز ده کات ئەم ئوممهته بیته، با ئەو مه رجهی خوا به جیبگه یه نیته که له سهری دا ئناوه.

ههرکهس هه لگری ئەم سیفه تانه نه بیته، خوی به ئەهلی کیتاب چواندوه، ئەوانه ی که خوای گه وره به خراپه باسیان ده کات و ده فهرمویت:

(كَانُوا لَا يَتَنَاهَوْنَ عَن مَّنْكَرٍ فَعَلُوهُ لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ).^(۱)

(ئەوانە لە نیۆ خۆیاندا، رینگرییان نە دەکرد لە خراپە یەكە كە ئەنجامیان دەدا، بە راستی بەو هەلۆیستەیان، ئیشیکی زۆر خراپ دەكەن).

موجاهید^(۲) دەلیت: چاکترینی ئوممەتان كە خوا باسی کردوو، لە سەر بنەمای ئەو مەرجانە یە كە لە ئایەتە كەدا باسکراون.^(۳)

مەرجەکانیش كە باسکراون، بریتین لە فەرمان بە چاکە و رینگری لە خراپە و باوەرپهینان بە خوا، لەم ئایەتەشدا وەسف و پیاھەلدانی ئەم ئوممەتە کراوە تا ئەو کاتە ی ئەم مەرجانە بە جێدەگەیهنن و هەلگری ئەم سیفەتانه بن.

پێشەوا قورطوبی دەلیت: ئەگەر دەستبەرداری گۆرانکاریی ببن و لە ئاست خراپەدا دەست شل بکەن، ئەم پیاھەلدانەیان بو نامینیت و بە خراپە باسکردن شونیی دەگریتەو، ئەمەش هۆکاری لەناوچوونیانە.^(۴)

(۱) تفسیر ابن کثیر (۱۰۳/۲).

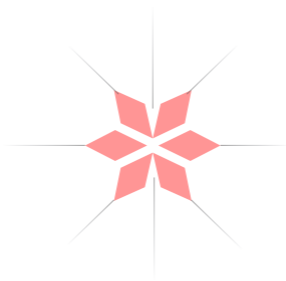
(۲) یەکیكە لە گهوره رافه کارانی قورئان. (وهر گیر).

(۳) القرطبي (۱۰۹/۴).

(۴) القرطبي (۱۷۳/۴).

زانایان ده‌لین: خوای گه‌وره فرمان به چاکه و
رینگری له خراپه‌ی پیش ئیمان خستوه، چونکه ئیمان
به خوا ته‌نھا بوو ئەو کەسه خۆیه‌تی که باوه‌ری هیناوه،
به‌لام ئەو کەسه‌ی فرمان به چاکه ده‌کات و رینگری
له خراپه ده‌کات، باوه‌رداره و باوه‌رپه‌کەشی له سنووری
چاکه‌وه، تیپه‌ریوه بوو بلاوکردنه‌وه‌ی ئەوه‌ی که باوه‌ری پی
هیناوه، بۆیه پیش سه‌رجه‌م باوه‌رداران خراوه.

بانگخواز چاکترینی خه‌لکه

هینده بهسه بو بانگخواز که بو ئیسلام ده‌ژی و گه‌وره‌ترین په‌یامی له‌سه‌ر شان ناوه هه‌تا به‌مه بیته جینشینی پیغه‌مبه‌ران،

بانگخواز له‌و که‌سانه نیه که ژیانیکی نا‌بو‌ش ژیان بباته سه‌ر و هیچ خه‌م و ئامانج و په‌یامیکی نه‌بیته.

حه‌وته‌م: براوه‌ی هه‌ردوو دنیا

بانگه‌وازی ریی خوا، هو‌کاری براوه‌یی هه‌ردوو دنیا، خوای گه‌وره ده‌فه‌رمو‌یت:

(وَلْتَكُنْ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ).

(پێویسته هه‌میشه کو‌مه‌ل و ده‌سته‌یه‌ک له ئیوه ببیت ته‌ی موسلمانان! مه‌ردم بو ریی خێرو چاکه بانگ بکه‌ن و فه‌رمان به‌چاکه بدن و ری له‌خراپه بگرن، دياره ته‌وانه‌ن سه‌رفرازو به‌ختیار).

هه‌رکه‌سیک ئه‌وانه ئه‌نجام بدات، ئه‌وه له براوه‌کان و باوه‌رداره تایبه‌ته‌کانه، هه‌روه‌ک بانگه‌وازی ریئی خوا هوکارێ زۆربوونی زانستی بانگه‌خوازه له روانگه‌ی په‌یره‌وی بانگه‌واز و مشتومر و ئاماده‌کاری بو گف‌تگۆ له گه‌ل که‌سانی تر‌دا.

هه‌شته‌م: خ‌وای گه‌وره پ‌یچه‌سپاوت ده‌کات له‌سه‌ر دین‌داری

بانگه‌وازی ریئی خوا هوکارێ پ‌یچه‌سپاوییه له‌سه‌ر دین‌داری، خ‌وای گه‌وره ده‌فه‌رمووت:

(إِنْ تَنْصُرُوا اللَّهَ يَنْصُرْكُمْ وَيُثَبِّتْ أَقْدَامَكُمْ)

(د‌ل‌نیاب‌ن ئه‌ گه‌ر ئ‌یوه یارمه‌تی ئایینه‌که‌ی خوا ب‌ده‌ن، ئه‌وا ب‌ی‌گومان خ‌وایش یارمه‌تی ئ‌یوه ده‌دات و به‌سه‌ر دوژمنانتاندا سه‌رتان ئه‌خات و پ‌یکانتان له ج‌ی‌گاکانی جه‌نگدا ج‌ی‌گیر ده‌کات).

ده‌ی با هه‌ر که‌سیک ریئی کاروانی بانگه‌وازی گرتوته‌به‌ر، د‌ل‌خ‌وش ب‌یت که خ‌وای گه‌وره پ‌یچه‌سپاوی له‌سه‌ر دین‌داری و هی‌زی ده‌ستگرتنی به‌ په‌یامی خوا و زۆربوونی ئ‌یمان و ئه‌وپه‌ری د‌ل‌نیایی و پ‌یچه‌سپاوی و هه‌مه‌چه‌شنه‌ی کرداری چاک‌ی پ‌ی ده‌به‌خشیت، چاوه‌روان ب‌یت خ‌وای گه‌وره له پاداشتی هه‌وله بانگه‌وازییه‌کانیدا، ع‌یززه‌تی پ‌ی ب‌به‌خشیت.

بانگ‌خوازان به درپژایی سه‌ردهم له‌رووی پیچه‌سپاوییه‌وه، به‌هیزترین که‌سانن، هه‌مان ئەم شته له واقیعی خو‌ماندا له ئاست زانا گه‌وره‌کاندا ده‌بینین، بر‌وانه باس و به‌سه‌رهاتی زانایان و بانگ‌خوازانێ وهك ئەحمه‌دی کورپی حه‌نبه‌ل که له رۆژی مه‌ینه‌تدا بوویه سه‌رخهر و خزمه‌تکاری ئیسلام، به‌ره‌می ئەو خزمه‌ته‌ی ئەوه‌بوو که خوای گه‌وره پیچه‌سپاوی کرد له‌سه‌ر دینداریی و خو‌راگریی پی به‌خشی له‌سه‌ر مه‌ینه‌تی سزا و به‌ندکردن، هه‌روه‌ها شه‌یخو‌لئیسلام ئیبن ته‌یمیه که به‌ نووسینه‌کانی وه‌لامی خاوه‌ن ئایین و مه‌زه‌به‌ نار‌ه‌واکانی دایه‌وه و به‌ بلا‌و‌کردنه‌وه‌ی زانست له سه‌رجه‌م بو‌اره‌کاندا، دینی خوای سه‌رخست، به‌ره‌می ئەم هه‌ول‌ه‌ی ئەوه‌بوو که کاتێک به‌ندکرا، خوای گه‌وره پیچه‌سپاوی کرد، بو‌یه ئەو جو‌ره که‌سانه به‌ درپژایی میژوو و گو‌رانی بارود‌وخه‌کان و له سه‌ختترین شوین و رووداوه‌کاندا، پیچه‌سپاو‌ترین که‌سانن.

بانگ‌خوازی خاویست که گرنگیی ده‌دات به‌ په‌روه‌ده‌ی ئیمانی، هاوسه‌نگی نیوان په‌رستش و بانگه‌واز و نیوان زانست و کردار و فی‌کردن ده‌پارێت و له‌ رووی کات و هه‌ول و سامان و گرنگی‌پیدا‌نه‌وه، مافی هه‌موو بواریک ده‌دات.

نۆیه م: خوای گهوره کاره کانت به چاکي بۆ راده په رینیت

هه موو ئه وانهی له بواری بانگه وازدا کار ده کهن، کو دهنگن له سه ره وهی که هه رکات له م بانگه واز هدا هه ولێک به خه رج بدهیت، ئیشوکاری دینی و دنیا ییشت ئاسان دیت به دهسته وه، چونکه تو بۆ خوا ده ژیت نه وهك بۆ خو ت، ئه مه ش لووتکه ی قوربانیدانه .

بۆیه تی یینی ئه وه ده که یت که ئه گه ر به نیه تی کی پوخته وه کارت کرد، ئیشوکاری ژیا نت ئاسان ده دات به دهسته وه، له وانیه وته که ی خیزانی دکتور سمی پتان^(۱) بیریت کاتیک له شوینیک ی زور مه تر سیداری ئه فریقادا بوو، ده یوت: ئه ی عه بدوره حمان، ئایا به خته وه ریی به هه شت وهك به خته وه ریی ئیستامان وایه؟

ده ی مال و مندالت رابه ی نه له سه ر خاکی بوون و خو به ختکردن بۆ ئایینی خوا، به لێ، ئه مه قوربانیدانه بۆ خوا، ئیتر چیمان پێشکه ش کردووه؟

(۱) بانگه وازێکی ئیسلامی خیزخواز بوو که بانگه وازه که ی له ولاتانی ئه فریقیدا چر کردبوویه وه ژماریه کی زور خه لک له سه ر ده ستی موسلمان بوون. وه رگێر.

دهیه‌م: چیژی ژیان

به بانگه‌واز بۆ خوا، ئارامیی دهروونیی به‌دهست ده‌هینیت. نایا چیژی ژیان ده‌که‌یت؟ ئە گەر وه‌لامه‌که‌ت نه‌خیره، خیرا خۆت بگه‌یه‌نه نیو ئەم بانگه‌وازه، چەند روژێک ناخیه‌نیت هه‌تا ئۆقره‌یی و ئارامیه‌کی گه‌وره به‌دیده‌که‌یت و په‌شیمانیت ته‌نها بۆ ئەو روژانه‌ی پیشتره که له دهره‌وه‌ی بانگه‌واز به‌سەرت بردوووه

یانزه‌یه‌م: رزگاربوون له خه‌ساره‌ته‌ندیی

ئەو روژه‌ی خه‌لکی خه‌ساره‌تمه‌ند ده‌بن، بانگه‌وازانی ریی خوا براوه‌ن، ئەو روژه‌ی خه‌لکی ناخۆشیی روویان تێده‌کات، ئەوان به‌خته‌وه‌رن.

بانگه‌واز، هۆکاری رزگاربوونه له‌و خه‌ساره‌تمه‌ندییه‌ی که خوای گه‌وره باسی کردوووه ده‌فه‌رموویت:

(وَالْعَصْرِ، إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ، إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَاصَوْا بِالْحَقِّ وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ).

(سویند به‌ کات و روژگار که چهنده گرنه‌گ و به‌ نرخه به‌راستی هه‌رچی ئاده‌میزاد هه‌یه به‌ تاییه‌ت ئەوانه‌یان که ته‌کلیفیان له‌سه‌ره له‌ زیانیکی گه‌وره‌دایه جگه

ئه‌وانه‌ی بروایان هیناوه و کاره چاکه‌کانیان کردووه و وه‌سیه‌تیان بۆ یه‌کتر کردووه به‌هه‌ق و وه‌سیه‌تیان بۆ یه‌کتر کردووه به‌سه‌برو خۆراگری له‌سه‌ر هه‌ق و ئایینی خوا).

جوان رابمینه، هه‌تا جوان بیینیت که‌خوای گه‌وره‌خه‌ساره‌تمه‌ندی له‌و که‌سه‌ دوورخستۆته‌وه که‌ باوه‌ری هیناوه‌و کرداری چاک ده‌کات و ئامۆژگاریی خه‌لک ده‌کات و له‌گه‌لیاندا ده‌بی‌ت و هه‌ق و بانگه‌واز بۆ هه‌ق و خۆراگری نیۆ ئه‌و رییه‌ی له‌گه‌لیاندا گرتۆته‌به‌ر.

دوانزه‌یه‌م: به‌رده‌وامبوونی چاکه‌کانت له‌پاش مردنت

بانگه‌واز بۆ لای خوا، له‌ گه‌وره‌ترین هۆکاره‌کانی زیادبوون و به‌رده‌وامی چاکه‌کانه، وه‌ک پیغه‌مبه‌ری خوا (صلی الله علیه وسلم) ده‌فه‌رمویت (مَنْ دَعَا إِلَى هُدًى، كَانَ لَهُ مِنَ الْأَجْرِ مِثْلُ أُجُورِ مَنْ تَبِعَهُ، لَا يَنْقُصُ ذَلِكَ مِنْ أُجُورِهِمْ شَيْئًا)،^(۱) هه‌رکه‌س بانگه‌واز بکات بۆ ریتموونی و ری‌ی دروست، ئه‌وه وه‌ک ئه‌و که‌سه‌ی که‌ شوینی ده‌که‌ویت، پاداشتی بۆ دهنووسریت، به‌بی ئه‌وه‌ی له‌ پاداشتی شوینکه‌وته‌کانی که‌م بکات).

(۱) صحیح مسلم، الرقم ۲۶۷۴.

به‌نده‌ی خوا، پاش ئه‌وه‌ش که ده‌مریت، بانگه‌وازه‌که‌ی ده‌مینیت‌ه‌وه، ته‌نانه‌ت ئه‌و کاته‌ش، که خه‌وتوو، بانگه‌وازه‌که‌ی ناوه‌ستیت، بیهینه‌ پێش چاوی خۆت، ئه‌گه‌ر ده‌ که‌س سوودمه‌ند بن له‌ وانیه‌ک که پێشکه‌شت کردوو، یان کاسیتیک که دابه‌شت کردوو به‌سه‌ر خه‌لکدا، یان کتیبیک که پێشکه‌شی که‌سانیکت کردوو، ئه‌و چاکانه‌ت چه‌نده‌ زۆرن که له‌نیۆ ئه‌و خه‌لکانه‌ و خزمان و ده‌ورو به‌ریاندا بلاوده‌بنه‌وه، کاتیک له‌ کتوپرێکدا مردن دیته‌ریت، ئه‌و چاکانه‌ت ده‌میننه‌وه، ئه‌و کاته‌ش که له‌نیۆ گۆردایت، چاکه‌کانت به‌رده‌وامیان ده‌یت.

بۆیه بانگه‌وازی ری خوا، رییه‌کی ئاسانه‌ بۆ به‌ده‌سته‌یه‌نانی پاداشت، پاداشته‌که‌ی پاش مردنیشته‌ بۆت ده‌مینیت‌ه‌وه، جوان رابمینه‌، هه‌رکه‌سیک که تو‌ بووبیته‌ هۆی رینموونیی ئه‌و، هه‌موو کاره‌ چاکه‌کانی وه‌ک نوێژ و زیکر و رۆژوو و به‌خشین و بانگه‌وازی، ده‌چنه‌ نیۆ تایی ته‌رازووی چاکه‌کانی، هه‌مان ئه‌و چاکانه‌ش دینه‌ سه‌ر تایی ته‌رازووی چاکه‌کانی تو‌یش بی ئه‌وه‌ی هه‌یچ له‌ پاداشتی ئه‌و که‌م بکات، ئه‌م ده‌ستکه‌وتانه‌ چه‌ند گه‌وره‌ و ئه‌م بازرگانیه‌ چه‌ند پر‌قازانجه‌! به‌لام کوان ئه‌وانه‌ی کی‌برکی‌ له‌سه‌ر بکه‌ن؟

بازرگانی سه‌رکه‌وتوو ئه‌و که‌سه‌یه‌ که له‌ که‌مترین ماوه‌دا زۆرتین قازانج به‌ده‌سته‌یه‌نیت، به‌هه‌مان شیوه‌، باوه‌رداری ژیر که به‌دوای چاکه‌ و پله‌ی به‌رز و

بالای رۆژی دوايیدا ده‌گه‌رپیت، هه‌ول دهدات له ریئی بانگه‌وازی ریئی خواوه به‌مه‌ بگات، چونکه کرده‌وه‌کانی به چه‌ندقات بۆ هه‌ژمار ده‌کریین.

ئهو باوه‌پدارانه‌ی که هه‌ولیان چر ده‌که‌نه‌وه بۆ رۆژی دوايي، دوو به‌شن:

یه‌که‌م: ئه‌وه‌ی ته‌نها سه‌رقاله به په‌رسته‌شوه، ئه‌م که‌سه کرده‌وه‌که‌ی له دواي مردنی ده‌وه‌ستیت و په‌رهی کرده‌وه‌کانی داده‌خریت.

دووه‌م: که‌سیک که سه‌رقال ده‌بیت به په‌رستش و بانگه‌وازی ریئی خوا و هه‌ول دهدات شه‌رعی خوا فی‌ری خه‌لك بکات و له‌گه‌ل دروستکراوانی خوادا چاکه بنویینیت، ئه‌مه‌یان به‌رزترین پله‌و مه‌نزلی هه‌یه و کرده‌وه‌شی به‌رده‌وام ده‌بیت و په‌رهی کرداره‌کانی کراوه‌ دهن و به پاداشتی چاکه پر ده‌کرینه‌وه‌و رۆژانه چاکه‌ی بۆ زیاد ده‌کریت.

سیانزه‌یه‌م: بانگه‌واز، هۆکاری خۆشه‌ویستی خوایه

پرسیار: خۆشه‌ویستترین کەس لای خوا کێیه؟

بانگه‌وازی ریی خوا هۆکاره بۆ خۆشه‌ویستی خوا، هه‌روه‌ك پێغه‌مبه‌ری خوا (صلی الله علیه وسلم) ده‌فه‌رمووت: **(أَحَبُّ النَّاسِ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى أَنْفَعُهُمْ لِلنَّاسِ)**،^(۱) (خۆشه‌ویستترین کەس لای خوا، ئەو‌یه‌یه کە سوودی زۆرت‌ری بۆ خه‌لك هه‌یه).

ده‌ی سوودبه‌خست‌ترین شت بۆ خه‌لك، رینموونی‌کردنیانە به‌ره‌و به‌هه‌شت، سوودبه‌خشین پێیان له‌ رووی راست‌کردنه‌وه‌ی ئایین و بیروباوه‌ریان و پاک‌ژی ره‌وشت و به‌رزراگرتنی ئاستی ئیمان و باوه‌ریان.

(۱) المعجم الكبير للطبراني، الرقم ۱۳۶۴۶، حسنه الألباني في السلسلة الصحيحة، الرقم ۹۰۶.

چواردەیه‌م: خوای گه‌وره چاکه کارانی خۆشده‌وێت

بانگه‌واز چاکه‌کردنه له گه‌ل خه‌ڵکدا، خوای گه‌وره‌ش ده‌فه‌رموێت:

(وَأَحْسِنُوا إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ)،

(ببه‌خشن و چاکه‌بکه‌ن، به‌پراستی خوای گه‌وره چاکه‌کارانی خۆشده‌وێت).

ئه‌گه‌ر به‌دابینه‌کردنی خواردن سوود به‌خه‌لك بگه‌یه‌نیت و پاداشتی له‌سه‌ر وه‌ربگریت، ئه‌ی چۆنه ئه‌گه‌ر خواردنی دڵ و خۆراکی رۆحیان بۆ دابینه‌بکه‌یت به‌پیدانی ئیمانیه‌ک که پێوستیی راسته‌قینه‌ی ژيانیه‌نه و ده‌بیته هۆکاری چوونه‌به‌هه‌شتیان؟

ئه‌گه‌ر برسێتی به‌نانه‌ره‌قه‌یه‌ک راوده‌نرێت

ئه‌ی چی په‌ژاره‌و راپراییم وه‌ده‌رنی‌ت

پانزه‌یه‌م: هۆکاری رزگارکردنی خه‌لك له دۆزه‌خ

خه‌و و خه‌یالی گه‌وره‌ی بانگه‌خواز بریتیه له رزگارکردنی خه‌لك له دۆزه‌خ، گه‌وره و پیشه‌وای بانگه‌خوازن ده‌فه‌رمویت: (إِنَّمَا مَثَلِي وَمَثَلُ النَّاسِ كَمَثَلِ رَجُلٍ اسْتَوْقَدَ نَارًا، فَلَمَّا أَضَاءَتْ مَا حَوْلَهُ جَعَلَ الْفَرَاشُ وَهَذِهِ الدَّوَابُّ الَّتِي تَقَعُ فِي النَّارِ يَقَعْنَ فِيهَا، فَجَعَلَ يَنْزِعُهُنَّ وَيَغْلِبْنَهُ فَيَقْتَحِمَنَّ فِيهَا، فَأَنَا آخِذٌ بِحُجَزِكُمْ عَنِ النَّارِ، هَلُمَّ عَنِ النَّارِ، هَلُمَّ عَنِ النَّارِ فَتَعْلِبُونِي تَقَحَّمُونَ فِيهَا)،^(۱) (نموونه‌ی من و شه‌و خه‌لكه، وه‌ك پیاویك وایه كه ئاگریکی کردیته‌وه، كه ئاگره‌كه ده‌وربه‌ری خۆی رو‌شن کرده‌وه، په‌پوله‌و شه‌و گیاندارانه‌ی ده‌كه‌ونه ناو ئاگره‌وه بین و خۆیان بخه‌نه ناو ئاگره‌كه‌وه، شه‌ویش دووریان بخاته‌وه له ئاگره‌كه، كه‌چی شه‌وان وازنه‌هینن و خۆیان فری بده‌نه ناویه‌وه، جا من دامینتان ده‌گرم هه‌تا نه‌كه‌ونه ناو دۆزخه‌وه‌و ده‌لیم: دووربگرن له‌و ئاگره‌، دووربگرن له‌و ئاگره‌، كه‌چی نایه‌ن به‌ ده‌مه‌وه‌و خو فری ده‌ده‌نه ناویه‌وه).

(۱) متفق علیه، واللفظ لمسلم، الرقم ۲۲۸۴.

شانزەهەم: ستایشی خوا و داوای لێخۆشبوونی فریشتەکان بۆ بانگخواز

هاودەم بە من رابمێنە: بانگەواز هۆکاری ستایشی
خوا و داوای لێخۆشبوونی فریشتە و درووستکراوەکانە،
پێغەمبەری خوا (صلی اللہ علیہ وسلم) دەفەر مویّت:
(إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ وَأَهْلَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِينَ حَتَّى الثَّمَلَةِ فِي
جُحْرِهَا وَحَتَّى الْحُوتِ لِيُصَلُّونَ عَلَى مُعَلِّمِ النَّاسِ الْخَيْرِ)،^(١)
(خوا و فریشتەکانی و خەڵکی ئاسمانەکان و زەویەکان،
تەنانت مێرووش لەناو کون و هیلانەیی خۆیدا، تەنانت
حووتیش، هەموویان صەلەوات دەدەن لەسەر ئەو کەسە
چاکە فێری خەڵک دەکات).

صەلەواتی خوایش، واتە ستایشی خوا، صەلەواتی
فریشتەکانیش واتە داوای لێخۆشبوونت بۆ دەکەن،
جا بانگەواز بۆ رێی خوا، هەموو چاکە و پاداشت و
گهورهییەکانت بۆ کوڵدەکاتەو.

ئەیی هاوار بۆ کەسێک ئەم بەخششانە لە دەست خۆی بدات.

(١) سنن الترمذی، الرقم ٢٦٨٥ وقال حسن صحيح.

حه قده هه م: به دده سته پياني نزاى پيغهمبهري خوا (صلى الله عليه وسلم)

بانگهواز به جيگه ياندني فرماني پيغهمبهري خوايه (صلى الله عليه وسلم) وهك ده فهرمويت: **(بَلِّغُوا عَنِّي وَلَوْ آيَةً)**،^(۱) (له مينه وه بگه يه نن، تهنانهت ئه گهر يه ك ئايه تيش بيت).

هه ركه سيش سوننه تي پيغهمبهري خوا (صلى الله عليه وسلم) بگه يه نيٽ، پيغهمبهري خوا (صلى الله عليه وسلم) نزايه كي زور تايبه تي بو ده كات و ده فهرمويت: **(نَصَّرَ اللَّهُ امْرَأً سَمِعَ مِنَّا شَيْئًا فَبَلَّغَهُ كَمَا سَمِعَ، قَرَّبَ مَبْلَغِ أَوْعَى مِنْ سَامِعٍ)**،^(۲) (خواي گه و ره ئه وه كه سه جوان و روو گهش بكات كه شتيك له ئيمه وه ده بيستيت و ده يگه يه نيٽ، چونكه له وانديه هه نديك جار ئه وه كه سه ي كه په ياميكي پي ده گه يه نريت، باشر ليي تيبگات له وه كه سه ي كه خوي بيستويه تي).

(۱) صحيح البخاري، الرقم ۳۴۶۱.

(۲) سنن الترمذي، الرقم ۲۶۵۷ و قال حسن صحيح.

ئىبنولقەيىم (رەھمەتى خىلى بىت)، دەلىت: پىغەمبەرى
 خوا (صلى الله عليه وسلم) فەرمانى كىرەۋە لىيەۋە
 پەيامە كەى بگەيە نىت ئە گەر تەنانت يەك ئايە تىش
 بىت، نزايشى كىرەۋە بۇ ھەر كەسىك كە لىيەۋە
 شتىك بگەيە نىت با تەنانت يەك فەرمودەش بىت،
 گەياندى سوننەتى پىغەمبەرى خوا بە ئوممەتە كەى،
 زۇر گەۋرە ترە لەۋ تىرەى دەھاۋىر تىت و دەگاتە نىۋ
 جەرگەى دوژمنەۋە، چونكە زۇركەس دەتوانن تىرەكە
 بەھاۋىژن، بەلام گەياندى سوننەتە كان تەنھا مىراتگران
 و جىنشىنانى پىغەمبەران لەنىۋ ئوممەتە كانىاندا دەتوانن
 بىگەيەنن، خىلى گەۋرە بە منەت و بەخىشندەيى خىلى،
 لەۋ كەسانە مان بگىر تىت.^(۱)

هه‌ژده‌یه‌م: پاداشتی خۆپا‌گریی له‌سه‌ر ریخی بانگه‌واز

بێگومان ریخی بانگه‌واز به گۆل نه‌چینراوه، ده‌ی موژده‌ت لی بی‌ت به پاداشتیکی گه‌وره له به‌رامبه‌ر ئه‌و نار‌ه‌حه‌تییه‌ی تووش‌ت ده‌بی‌ت، پاداشتیکی نزیک نه‌وه‌ک دوور، خوای گه‌وره ده‌فه‌رمو‌یت:

(وَجَزَاهُمْ بِمَا صَبَرُوا جَنَّةً وَحَرِيرًا).

(پاداشیان ده‌داته‌وه به به‌هه‌شتی‌ک به هه‌تا هه‌تایی تییدا ده‌مینه‌وه‌وه به ئاو‌ریشمی‌ک ده‌یی‌وشن، به هو‌ی ئارام‌گرتنیان له‌سه‌ر جیبه‌جی‌کردنی ته‌کالیفی شه‌رعیی له دنیا‌دا).

ئه‌گه‌ر ته‌نها پیاو‌چاکیت، ئه‌وه که‌س ئازارت نادات، به‌لام ئه‌گه‌ر چاک‌ساز بیت، ئه‌وه له‌لایه‌ن نه‌فامانه‌وه ئازارت تووش ده‌بی‌ت، پاداشتی‌ش به‌پیی نار‌ه‌حه‌تییه، پی‌غه‌مبه‌ری خوا (صلی الله علیه وسلم) ده‌فه‌رمو‌یت **(مَا يُصِيبُ الْمُسْلِمَ، مِنْ نَصَبٍ وَلَا وَصَبٍ، وَلَا هَمٍّ وَلَا حُزْنٍ وَلَا أَذًى وَلَا غَمٍّ، حَتَّى الشُّوْكَةِ يُشَاكَّهَا، إِلَّا كَفَّرَ اللَّهُ بِهَا مِنْ خَطَايَاهُ)**،^(١) (هه‌ر شه‌که‌تی و کفتی و نه‌خو‌شی و په‌ژاره و خه‌م

(١) صحیح البخاری، الرقم ٥٦٤١.

و خه‌فه‌ت و ئێش و ئازاری تووشی موسلمان ده‌بی،
ته‌نانه‌ت درکێکیش که له شوێنیکی هه‌له‌چه‌قی،
خودا ده‌یانگات به سه‌رپۆش و که‌فاره‌ت و بریتیی
گوناهه‌کانی).

قوره‌یش له ماوه‌ی پێش پێغه‌مبه‌رایه‌تیدا، پێغه‌مبه‌ری
خوایان خۆشده‌ویست، به‌لام پاش ئه‌وه‌ی بوو به پێغه‌مبه‌ر و
که‌وته چاکسازی و بلاوکردنه‌وه‌ی چاکه‌ و راستکردنه‌وه‌ی
هه‌له‌کان، که‌وته‌ نه‌ ئازاردانی و دژایه‌تیکردنی، چونکه
چاکساز له‌ گه‌ل ئاره‌زووه‌کانیاندا به‌ریه‌کده‌که‌ویت، ئه‌و
ده‌یه‌ویت له‌ گه‌نده‌لی و خراپه‌ی دل و ده‌روونیان دایانمالیت.

زانایان ده‌لێن: یه‌ک چاکساز لای خوا خۆشه‌ویستتره
له‌ هه‌زاران پیاوچاک، چونکه‌ خوای گه‌وره‌ به‌هۆی
چاکسازوه‌ ئوممه‌ت ده‌پاریزیت، به‌لام پیاوچاک ته‌نها
خۆی ده‌پاریزیت، ده‌ی شیاو نیه‌ بو‌ موسلمان، ته‌نها به
چاکی خۆی رازی بی‌ت و خوونه‌داته‌ چاکسازی، چونکه
ئهمه‌ ترسنۆکی و لاوازی و شکست و هۆکاری فه‌وتان و
له‌ناوچوونی ئوممه‌ته، چونکه‌ خوای گه‌وره‌ ده‌فه‌رمویت.

(وَمَا كَانَ رَبُّكَ لِيُنْهَكَ الْقُرَىٰ بِظُلْمٍ وَأَهْلِهَا مُصْلِحُونَ).

(په‌روه‌ردگارت نه‌یکردوه‌ به‌پاو که به‌ سته‌م شارو
گونده‌کان له‌ناو به‌ریت و خه‌لکه‌ که‌یشیان چاکساز
بووبن)، خوای گه‌وره‌ ده‌سته‌واژه‌ی چاکسازی (مصلح‌ی)
به‌کاره‌یناوه‌ نه‌وه‌ک پیاوچاک (صالح).

خوای گه‌وره ئیمه و ئیوه‌ش له چاکسازانی چاکه‌کار بگێریت.

له‌به‌رئه‌وه‌ی بانگه‌واز گه‌وره‌بیه‌کی زۆری هه‌یه، بۆیه ده‌بی‌ت بۆ به‌ده‌سته‌ئینانی ئه‌و پینگه‌ به‌رز و بلند و ریزداره، قوربانیدان و پێچه‌سپاوی و خۆرا‌گریمان هه‌بی‌ت.

بانگ‌خواز ئه‌گه‌ر هه‌ستا به‌ بانگه‌واز بۆ ریی خوا، ئه‌وه به دوو بارودۆخدا تێده‌په‌ریت:

یه‌که‌م: بارودۆخی به‌ده‌مه‌وه‌هاتنی خه‌لك وهك چۆن خه‌لكی مه‌دینه پێشوازییان كرد له پێغه‌مبه‌ری خوا (صلی الله علیه وسلم) و خوشحال بوون به‌ هاتنی.

دووهم: بارودۆخی پشتتێکردنی خه‌لك بۆ بانگ‌خواز، وهك چۆن کاتیك پێغه‌مبه‌ری خوا (صلی الله علیه وسلم) چوو بۆ طائف، سه‌رکرده‌کانی ئه‌وی به‌رپه‌رچیان دایه‌وه‌و گه‌مژه و مندال و مه‌زمی شاره‌که‌یان له‌دژ هاندا هه‌تا که‌وتنه به‌ردبارانکردنی.

خوای گه‌وره خوشه‌ویستانی خو‌ی نادات به‌ ده‌ست دوژمنانه‌وه، به‌لام خو‌ی دانا و زانایه و هه‌ندیك جار بانگ‌خواز راده‌هینی‌ت، هه‌ندیك جاریش خه‌لك به‌ بانگ‌خواز راده‌هینی‌ت.

بارودۆخی به‌ده‌مه‌وه‌هاتنی بانگ‌خواز زۆر سه‌ختتر و مه‌ترسیدارتره، چونکه هه‌ندیك جار تووشی سه‌رسامبوون

و به خودانازینی دهکات، پۆستی بۆ دهخریته‌پروو، ئەمه‌ش ده‌بیته هۆی تاقیکردنه‌وه‌ی به دنیا، ئەمانه ده‌روازه‌ی شه‌یتانن بۆ دزینی بانگخواز و سه‌رقاڵکردنی به دنیاو پۆست و مال و سامان و دوورخستنه‌وه‌ی له دین.

بارودۆخی پشته‌ه‌ڵکردن و دژایه‌تیکردن باشت‌ر و به‌هێزتره بۆ په‌روره‌ده‌ی بانگخواز، چونکه بانگخواز زیات‌ر بیری لای ئەوه‌یه‌ روو له خوا بکات و لێی نزیك ببیته‌وه، به‌م هۆیه‌وه سه‌رکه‌وتنی خوا دیت، وه‌ك چۆن کاتیك خه‌ڵکی طائیف پیغه‌مبه‌ری خویان ده‌رکرد، له خوا پارایه‌وه و خوای گه‌وره به جیبریل و فریشته‌ی شاخه‌کان پالپستی کرد، پاشان ئاسانکاریی بۆ کرد هه‌تا سه‌ربه‌رزانه بچیته‌وه مه‌ککه، دواتر رێزداری کرد به شه‌وپه‌ویی، پاشان کۆچی مه‌دینه‌ی بۆ ئاسان کرد، دواتر ده‌رکه‌وتن و سه‌رکه‌وتنی ئیسلامی له‌سه‌ر زه‌ویدا پی به‌خشی.

خوای گه‌وره ده‌فه‌رمویت: **(أَحْسِبَ النَّاسُ أَنْ يُتْرَكُوا أَنْ يَقُولُوا آمَنَّا وَهُمْ لَا يُفْتَنُونَ، وَلَقَدْ فَتَنَّا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَلَيَعْلَمَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ صَدَقُوا وَلَيَعْلَمَنَّ الْكَاذِبِينَ)**،^(١)

(ئاخۆ موسلمانان گومان وا دهبن كه ئه گهر ههر شهونده بليين: بپروامان هيئاوه، ئيتر وازيان ليدههيئري و تاقيي ناكريئنهوه، به ههقيقهت ئيمه ئهوانهي پيش ئهوانمان تاقيكردنهوه به جوهرهها مهينهت و بهلا، بيگومان خوا به واقيعيي كهسانيك، كه راستيان وتوووه بپروايان هيئاوه ديارى دهكات و درۆزنانيش ديارى دهكا، تا بناسرين و دهركهون).

ماوهي پهروهده:

لهم ماوهيهدا، خواي گهوره بانگخواز تاقى دهكاتهوهو بهو چهشنهي پيوست بيت پهروهدهي دهكات، ههتا خوڤراگريي و راستگويي بانگخواز تاقى بكاتهوه و ئامادهكاربيهك لاي بانگخواز ههبيت بو بهرگه گرتني نارهحهتييهكان و بهسۆزبوون لهگهلا خهلك و خوڤهدهستهوهداني تهواوتهي بو راستيي، ئيتر به خوڤشي و ناخوڤشي و ههژاري و دهولهمهندي و ترس و ئاراميش تاقى دهكريئتهوه.

خواي گهوره دهفهرمويئ: **(وَتَبَلُّوْكُمْ بِالْحَيْرِ وَالْحَيْرِ فِتْنَةً**
وَالَيْنَا تَرْجَعُوْنَ). (١)

تاقیتان ده‌که‌ینه‌وه به ناخۆشیی، خۆشیی، هه‌ژاریی، ده‌وله‌مه‌ندیی، له‌ش ساغیی و نه‌خۆشیی، تا سایبرو ناشوکر ده‌رکه‌وی، سه‌ره‌نجام هه‌ر بۆ لای خۆمان ده‌گی‌ردی‌نه‌وه، ئه‌وسا به‌پیی ره‌فتارو ده‌رچوونتان له تاقی کردنه‌وه که‌دا، پاداشت و تو‌له وهرده‌گرن).

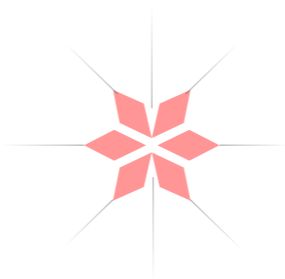
هه‌روه‌ها ده‌فه‌رمویت: **(وَلَنبَلُوَنَّكُمْ بِشَيْءٍ مِّنَ الْخُوفِ
وَالْجُوعِ وَنَقْصٍ مِّنَ الْأَمْوَالِ وَالْأَنْفُسِ وَالثَّمَرَاتِ وَبَشِّرِ الصَّابِرِينَ
الَّذِينَ إِذَا أَصَابَتْهُمُ مُصِيبَةٌ قَالُوا إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاغِبُونَ، أُولَئِكَ
عَلَيْهِمْ صَلَوَاتٌ مِّن رَّبِّهِمْ وَرَحْمَةٌ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُهْتَدُونَ).**^(١)

(ی‌ی‌گومان بن جاروبار تاقیتان ده‌که‌ینه‌وه به به‌شی‌ک له ترس و برسیه‌تی و که‌مکردنه‌وه له‌ناوچوونی مال و دارایی دنیاو زیانی گیانی و تیاچوونی به‌روو بووم و ده‌سکه‌وته کانتان، به‌وانه که خۆرا‌گرو به ئارامن مژده‌ده‌ده، ئه‌وانه‌ی که تووشی هه‌ر به‌لاو نه‌هامه‌تی و چورتمی‌ک ده‌بن، خیرا ده‌لین: ئی‌مه هه‌ر هی خواین و ئه‌و دروستی‌کردوین و ده‌ره‌نجامیش له قیامه‌تدا هه‌ر بۆ لای ئه‌و ده‌چینه‌وه، مژده‌یان بده‌ری: ده‌که‌ونه به‌ر دروودو ره‌حمه‌تی په‌روه‌ردگاری خۆیان و شاره‌زاو رینۆینکراو هه‌ر ئه‌وانن).

ماوهی ده‌رکه‌وتنی سه‌رکه‌وتن:

ئه‌ گه‌ره‌اتو بانگ‌خواز له‌سه‌ر نار‌ه‌ه‌تی و تا‌قی‌کردنه‌وه‌ی به‌ر‌گه‌ی گرت و له‌کاتی سه‌خت‌ترین بارود‌و‌خ و که‌می‌ی پشتیوان و زۆریی نه‌یارانیدا در‌یژه‌ی دا به‌بانگه‌واز، خ‌وای گه‌وره‌له‌گه‌لی ده‌ییت و پشتیوانیی ده‌کات و سه‌ری ده‌خات، نزای گ‌یرا ده‌کات و به‌ر‌گ‌یری لی ده‌کات و ده‌پار‌یژ‌ی و شکست به‌دوژمنانی ده‌هییت.

بهره‌مه‌کانی بانگه‌واز
بو تاک و خیزان و کۆمه‌لگه

یه کهم: به‌دیهانتی ئامانجی به‌دییه‌نانی مروّف له‌لایه‌ن
خوای گه‌وره‌وه

ئهو ئامانجی که خوای گه‌وره به‌دییه‌نراوه‌کانی له‌پیناودا
دروستکردوو، بریتیه له په‌رستشی خوا به تاک و ته‌نها و
دوو له هاوئل بو بریاردانی، خوای گه‌وره ده‌فه‌رمویت:

(وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ).

(مروّف و جنوکه‌م ته‌نها بو په‌رستش به‌دییه‌ناوه).

په‌رستش: ناویکی گشتگیره بو هه‌ر گوفتار و
کرداریکی ئاشکرا و په‌نه‌ان که خوا پیی خوشه‌و جیی
ره‌زامه‌ندی زاتی خو‌یه‌تی، بانگه‌وازی‌ش روونکردنه‌وه و
شروقه‌ی ئهو په‌رستشه و هاندانی خه‌لکه بو پابه‌ندبوون
پیه‌وه و ازه‌یه‌نان له هه‌ر شتی‌ک که نه‌یار و پیچه‌وانه‌ی
په‌رستشه، ئهو پاداشته گه‌ورانه ده‌خاته‌روو که ئه‌گه‌ر
که‌سی‌ک په‌رستش ئه‌نجام بدات، ده‌ستی ده‌که‌ویت،
ئهمه‌ش ئامانجی گه‌وره‌ی بانگه‌وازه.

دووهم: دەرکه‌وتنی نه‌وه ئیمانییه‌کان

بەرهممیکی بانگه‌واز ئه‌وه‌یه که وه‌چه و نه‌وه‌کانی کوفر ده‌وه‌ستینیت، پێش ئه‌وه‌ی که سێک بیټ به موسلمان، بیباوه‌ر بووه‌و به هه‌زاران سالی‌ش کورپی بیباوه‌ران بووه، ئیستا که تو دیت و له ریی بانگه‌وازکردنی ئه‌و که سه‌وه بو ئیسلام، بارودۆخه‌که ده‌گوریت، به‌م کاره‌ت، وه‌چه‌یه‌کی چه‌ندین ساله‌ ده‌گوریت که له‌مه‌ودوا دین و به‌ریوه‌ن، به‌م چه‌شنه‌ نه‌وه‌ی داهاتوو ده‌بنه موسلمان‌ی کورپی موسلمان‌ی کورپی موسلمان، ئه‌مه‌ش چ گه‌وره‌یه‌که که نه‌وه بیباوه‌ره‌کان بوه‌ستینیت و نه‌وه باوه‌رداره‌کان بخه‌يته شوینیان، نه‌وه‌یه‌ک که ته‌نها باوه‌ریان به‌ الله بیټ و ته‌نها ئه‌ویش به‌رستن.^(۱)

سێیه‌م: زۆرکردنی ئوممه‌تی موحه‌مه‌د

بەرهممیکی تری بانگه‌واز، بریتیه له زۆرکردنی ئوممه‌تی موحه‌مه‌د، ئه‌مه‌ش ئه‌و ئاواته‌ی پیغه‌مبه‌ری خوا (صلی الله علیه وسلم) ده‌هینیته دی که بریتیه له‌وه‌ی له پیغه‌مبه‌رانی دی شوینکه‌وته‌ی زیاتری هه‌بیټ،

(۱) ولید السحیابانی: القواعد العشر فی التحفیز لدعوة غیر المسلمین.

وهك چۆن خۆی فەرمووێهتی (فَارْجُوا أَنْ أَكُونَ أَكْثَرَهُمْ
تَابِعًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ)،^(۱) (هيوام وایه له رۆژی دوايیدا له
سه‌رجه‌م پیغه‌مبه‌رانی دی، شوینکه‌وته‌م زیاتر بیت).

(۱) صحیح البخاری، الرقم ۴۹۸۱، صحیح مسلم، الرقم ۲۳۹.

موسلمانبوونی یه‌ک که‌س له‌سه‌ر ده‌ستت،

واته موسلمانبوونی ملیۆنه‌ها که‌س

موسلمانبوونی یه‌ک که‌س له‌سه‌ر ده‌ستت، واته موسلمانبوونی ملیۆنه‌ها که‌س، چونکه کرده‌ی خۆی و مندال و نه‌وه‌کانی و هه‌ر که‌سیک که هه‌تا روژێ دوایی له‌سه‌رده‌ستی ئه‌و موسلمان ده‌بی‌ت، ده‌چیتته تایی ته‌رازووی چاکه‌کانته‌وه، ئه‌گه‌ر وا دابنیت ئه‌و که‌سه رینموونیکراوه دوو یان سێ مندالی هه‌یه، منداله‌کانیشی به هه‌مان شیوه، واته دوای هه‌ر بیست سالیک، ژماره‌که دوو به‌رامبه‌ر ده‌بی‌ت، پاش سه‌د سال ژماره‌که‌ی هه‌زار به‌رامبه‌ر ده‌بی‌ت.

رامانیك :

با وا دابنیت که سه‌د سال تیپه‌ریوه‌و ژماره‌که بووه به هه‌زار موسلمان، ته‌نها پینج سه‌د که‌سیان ماونه‌ته‌وه‌و ئه‌وانی دیکه له ماوه‌ی سه‌د ساله‌که‌دا مردون، پینج سه‌د که‌سه‌که وهرده‌گرین و پاش سه‌د سال ده‌بنه ده هه‌زار به‌رامبه‌ر، به‌م چه‌شنه ژماره‌که ده‌بی‌ته پینج سه‌د هه‌زار که‌س، پاش دوو سه‌د سال، پاش سێ سه‌د سال، ئینجا نیوه‌ی ژماره‌ی سه‌ده‌ی دووه‌م وهرده‌گرین که دووسه‌د و

په‌نجا هه‌زار كه‌س بوون، كه‌رته‌ی هه‌زاری ده‌كه‌ین و
ئه‌نجامه‌كه‌ ده‌یته‌ دووسه‌ دو په‌نجا ملیۆن كه‌س، جا
ئه‌گه‌ر سه‌ده‌ی چواره‌م و پینجه‌م و شه‌شه‌میش هه‌ژمار
بكه‌ین، ژماره‌كان چۆن زیاد ده‌كه‌ن؟!!

با نه‌لێین ملیۆنه‌ها كه‌س، ته‌نها یه‌ك ملیۆن كه‌س
به‌سه‌، ئه‌مه‌ ئه‌گه‌ر ته‌نها كه‌سیكیش له‌سه‌ر ده‌ستی
ئهو كه‌سه‌ موسلمان نه‌بوویت، به‌لام ئه‌گه‌ر یه‌ك كه‌س
له‌سه‌ر ده‌ستی موسلمان بوویت، ئه‌وه‌ هه‌مان هه‌ژمار
بو‌ كه‌سی دووه‌میش داده‌نیین، جا ئه‌گه‌ر ده‌یان سه‌د
یان هه‌زار كه‌س له‌سه‌ر ده‌ستی موسلمان بووبن؟! ئه‌مه‌
ئه‌گه‌ر ته‌نها یه‌ك كه‌س له‌سه‌ر ده‌ستی تو‌ موسلمان
بوویت، ئه‌گه‌ر بی‌تو هه‌ر رۆژه‌و كه‌سیك له‌سه‌ر ده‌ستت
موسلمان بی‌ت؟!!

بانگه‌وازی وا هه‌یه‌ كه‌ جه‌وت هه‌زار كه‌س له‌سه‌ر
ده‌ستی ئهو موسلمان بون، هو‌كاری موسلمانبوونی ئهو
بانگه‌وازه‌ش پیاوی‌کی به‌ته‌مه‌ن بووه‌ له‌ شاری ریاض كه‌
ته‌نها كتیبه‌ی‌کی داوه‌ به‌و كه‌سه‌.

كه‌سیك ده‌ناسم كه‌ له‌سه‌ر ده‌ستی ئهو قه‌شه‌یه‌ك
له‌ ئه‌فریقا موسلمان بووه‌، دواتر له‌سه‌ر ده‌ستی ئهو
قه‌شه‌یه‌، زیاتر له‌ یه‌ك ملیۆن كه‌س موسلمان بون.

ئهو‌ده‌تان بیر بی‌ت، موسلمانبوونی یه‌ك كه‌س واتای
ژماره‌ یه‌ك ناگه‌یه‌نی‌ت، به‌لكو به‌ ویستی خوا، واتای

مىليۇنلارغا كەس دەگەيەنەت، ئەو مىليۇنلارغا كەسەش، ئەگەر سوبىحانەللايەك بىكەن، يان بەخشىنىك بىبەخشن، بىئى ئەۋەى هېچ لە پاداشتى خۇيان كەم بىكات، ھەمان پاداشت بۇ تۇيش دەنوسرىت، ھەركام لەۋانە ھەر ھەنگاۋىك ھەلئىن بەرەو مزگەوت، تۇيش ھەمان پاداشتى ئەۋانت بۇ دەنوسرىت، ئەگەر ھەج بىكەن، رۇژوو بىگرن، جىھاد بىكەن، نزا بىكەن، يارمەتى كەسانى دى بەن، خوۋ بەنە فىرېبون، خەلك فىر بىكەن، پەرۋەردە بىكەن، بنووسن، ۋەقق بىكەن، لە ھەموو ئەمانەدا، چەشنى ئەۋان پاداشتەكەى بۇ تۇيش دەنوسرىت.

مەبەستەكە ئەمەيە: ھەر كىدارىك، ئايا گوفتارىيى بىت يان كىدارىي يان لە دلدا بىت، تۇيش چەشنى ئەۋان پاداشتت بۇ دەنوسرىت.

ئەگەر خۇاي گەرە منەتبارىيى كىدويت بەۋەى لەسەر دەستت كەسىك مۇسۇلمان بوۋىت، ئەۋە كىدەۋەى خۇى و نەۋەكانى ھەتا رۇژى دۋايى، دىتە سەر تاى تەرازوۋى چاكەكانى تۇيش، زۇر بە سانايى، پاش سى سەد سال ژمارەيان دەگاتە مىليۇنلارغا كەس كە تۇ ھۇكار بویت بۇ مۇسۇلمانبوۋىان.

ۋىدبەرەۋە، ئەگەر تۇ نەبىتە ھۇكارى مۇسۇلمانبوۋى يەك كەس، ئەۋە ھەموو ئەۋ ژمارانە لەدەست دەچن كە ھەندىك جار دەگەنە مىليۇنك يان زىاتر، بۇچى زىانىك ھەيە لەمە گەرەتر؟

چوارهم: بنیادی تواناکان

به‌رهمی‌کی تری بانگه‌واز، بریتیه له بنیادنانی کۆمه‌لگه‌یه‌ک که به‌پیی توانا، سیفه‌ته نمونه‌یه‌کان و پیشه‌نگیی تیدا به‌رجه‌سته ده‌بیّت، وه‌ک چۆن له سه‌رده‌می پیغه‌مبه‌ری خوادا (صلی الله علیه وسلم) نمونه‌ی یه‌که‌می ئەمه‌مان بینی، ئەو سه‌رده‌می که بووه به‌ پیشه‌نگی‌ک بۆ هه‌ر سه‌رده‌می‌کی دوا‌ی خۆی هه‌تا رۆژی دوا‌یی، له‌و کۆمه‌لگه‌دا، خه‌ل‌کی برایانه و خوشه‌ویستانه و هاوکارانه له‌سه‌ر بنه‌مای چاکه و له‌خواترسان هه‌لسوکه‌وتیان ده‌کرد، شه‌ریعه‌تی ئیسلامیان په‌یره‌و ده‌کرد و ره‌فتاری موسلمانانه‌یان نیشان ده‌دا، تاموژگاری یه‌کدییان ده‌کرد و سۆزداریان بۆ یه‌که‌تر هه‌بوو، وه‌ک چۆن پیغه‌مبه‌ری خوا (صلی الله علیه وسلم) ده‌فه‌رمویّت: **(مَثَلُ الْمُؤْمِنِينَ فِي تَوَادُّهِمْ، وَتَرَاحِمِهِمْ، وَتَعَاطُفِهِمْ مَثَلُ الْجَسَدِ إِذَا اشْتَكَى مِنْهُ عَضُوٌّ تَدَاعَى لَهُ سَائِرُ الْجَسَدِ بِالسَّهْرِ وَالْحَمَى)**، ^(۱) (نمونه‌ی باوه‌رداران له خوشه‌ویستی و سۆز و میهره‌بانییان بۆ یه‌کدی، وه‌ک یه‌ک جه‌سته وایه، ئە‌گه‌ر به‌شیک له جه‌سته نازاریکی هه‌بیّت،

هه‌موو به‌شه‌کانی تری جه‌سته هه‌و‌دهم به‌و هه‌وا‌تازار ده‌بن و له تا و شه‌ونخوونی و نه‌خه‌وتندا هه‌و‌به‌شیی ده‌که‌ن).^(۱)

پینجه‌م: بانگه‌واز بو لای خوا، ئیمان زیاد ده‌کات

ئه‌وه‌ی له مه‌زه‌به‌بی ئه‌هلی سو‌ننه‌دا روونه، ئه‌وه‌یه که ئیمان زیاد و که‌م ده‌کات، به‌ په‌رستش زیاد ده‌کات و به‌ تاوان و سه‌رکه‌شی که‌م ده‌کات، له سه‌حیحی موس‌لیمیشدا به‌شیک دانراوه به‌ ناو‌نیشانی (ریگ‌ری له خراپه له ئیمان‌ه‌ویه و ئیمان زیاد و که‌م ده‌کات و فه‌رمان به‌ چاکه و ریگ‌ری له خراپه واجبه)، پاشان فه‌رمووده‌که‌ی ئه‌بو‌و‌ذهری غیفاریی ده‌هینیت له پیغه‌مبه‌ری خواوه (صلی الله علیه وسلم) که ده‌فه‌رمووت: **(يُصْبِحُ عَلَىٰ كُلِّ سُلَامَىٰ مِنْ أَحَدِكُمْ صَدَقَةٌ، فَكُلُّ تَسْبِيحَةٍ صَدَقَةٌ، وَكُلُّ تَحْمِيدَةٍ صَدَقَةٌ، وَكُلُّ تَهْلِيلَةٍ صَدَقَةٌ، وَكُلُّ تَكْبِيرَةٍ صَدَقَةٌ، وَأَمْرٌ بِالْمَعْرُوفِ صَدَقَةٌ، وَنَهْيٌ عَنِ الْمُنْكَرِ صَدَقَةٌ، وَيَجْزِيءُ مِنْ ذَلِكَ رَكْعَتَانِ يَرْكَعُهُمَا مِنَ الصُّحَىٰ)**،^(۲) (هه‌موو به‌یانیه‌ک، هه‌ر ئیسکیکی هه‌کامتان سه‌ده‌قه‌یه‌کی له‌سه‌ره، جا هه‌ر سو‌بحانه‌للایه‌ک سه‌ده‌قه‌یه‌که، هه‌ر الحمد لله یه‌ک

(۱) د. أحمد بن علي سير المباركي: فضل الدعوة و ثمراتها.

(۲) صحيح مسلم، الرقم ۷۲۰.

سه دهه قهیه که، هەر (الله أكبر) يك سه دهه قهیه که، هەر
فەرمان به چاکه یه که سه دهه قهیه که، هەر ریگریکردن له
خرابه یه که سه دهه قهیه که، دوو رکات نویژی چیشته نگاو
که بیکه، له بری هه مووی ده که ویت).

شه شه م: ژيانی دلان:

بانگهواز ژيانی دلانی تیدایه، دلّه لاوازه کان چالاک
ده بنه وه، دلّه بیئاگان به هوش دینه وه، ئیمانی
باوهرداران زیاد ده کات، ههز و ئاره زووی لادان کپ
ده کریت، چیژبه خسه بو ئیشکه ران، ماندووبون ده بیته تام
و چیژ بو ئه وه که سه ی ههز و ئاره زووی بووه به بانگهواز،
عه ره قی جه سته ی، وه که عه ره قی ههز که سیکی تر نیه، خو
ههز کاممان که ده چین بو ئیش، ههز له به ری که وتنه وه
ههتا ئه وه کاته ی پیاده ی وه رزش و چالاکیه که ده که ی،
یان سواری ئاژهل و پیناوه کانی گه یانندن ده بین، یاخود
خواردن و برژاوێک ئاماده ده که ی، عه ره ق ده که ی نه وه،
به لام چ مه و دایه که ههیه له نیوان ئه وه دوو عه ره قه کردنه وه
ماندووبوونه دا، گه وهره ترین عاره قه، عاره قه یه که که له
رژی خوادا بیته، کاتی که چهند کاتر می ریک راده وه ستیت
و پرۆشه ریک به سه ر گه شتیاراندا دابهش ده که ی، یان
چهند کارتۆنه کتی بی که بار ده که ی، یان له دۆل و
دارستانه کانی ئه فریقیدا سه رقالیته به بانگهواز وه به و

ئومیده‌ی هه‌زاران یان ملیۆنه‌ها که‌س له‌سه‌ر ده‌ستت
موسلمان ببن، له‌و پیناوه‌دا ماندوو ده‌بیت و نه‌خۆش
ده‌که‌ویت.

سویند به‌خوا، هیچ عاره‌قه و ماندوو بوونی‌ک له‌وه جوانترو
بالا تر نیه.

حه‌وته‌م: پێچه‌سپاوی له‌سه‌ر حه‌ق

بانگه‌وازکردن له‌ ریخی خوادا و به‌رده‌وامبوون له‌سه‌ری
له‌ هه‌موو روانگه‌ و هه‌موو بارودۆ خێکدا، پێچه‌سپاوی
له‌سه‌ر حه‌ق و سه‌رخستنی دین و مانه‌وه‌ی ئه‌و ده‌سته
سه‌رخراوه‌ی لی ده‌که‌ویته‌وه که‌ به‌لێنیان له‌باره‌وه دراوه
به‌وه‌ی دین و سه‌رده‌که‌ون به‌سه‌ر هه‌ر که‌سی‌کدا که
پێچه‌وانه‌ی ئایینی حه‌ق بی‌ت، وه‌ک بیدعه‌کاران و ریچکه
و ریبازه‌ چه‌وته‌کان و هه‌وه‌سباز و گومانسازانی هه‌ر
سات و شوینی‌ک، هه‌روه‌ک پێغه‌مبه‌ری خوا (صلی الله
علیه وسلم) ده‌فه‌رموی‌ت: **(لَا تَزَالُ طَائِفَةٌ مِنْ أُمَّتِي**
ظَاهِرِينَ عَلَى الْحَقِّ، لَا يَضُرُّهُمْ مَنْ خَذَلَهُمْ، حَتَّى يَأْتِيَ أَمْرُ
اللَّهِ وَهُمْ كَذَلِكَ)، ^(۱) (به‌رده‌وام تا قمی‌ک له‌ ئومه‌ته‌که‌م
سه‌رکه‌وتوو و براوه‌و له‌سه‌ر حه‌قن، هه‌رکه‌س پشتیان لی

بكات و دژايه تيبان بكات، زيانيان پيناگه يه نيت، هه تا روژري دوايي ديٽ، ئه وانه به و چه شنه ده ميئنه وه).

هه شته م: به دهه ستخستني به رژه وهندي و دوورخستنه وهي
زيان و خراپه

بانگهوازي ربي خوا، به پي توانا، به دهه ستخستن و زيادكرني به رژه وهندي و دوورخستنه وهو كه مكر دنه وهي زيان و خراپه ي ليده كه ويته وه، بانگهواز گهنده لبي و پهستي و سته م و هوشبهره كان دهه ستينيٽ و بلندي و ئاسايش و ئارامي و چاكسازي بلاوده كاته وه، هه لمه تي به گاوركردن و لادان و ئيلحاد و بيروباوهري پر و پوچ و هاوهل برياردان بو خوا دهه ستينيٽ و يه كه خواپه رستي بلاوده كاته وه.

قاتيكان و زوريك له پيناوه كاني راگه ياندي روژئاوا و ناوه نده كاني ليكوئينه وه، دان به وه دا ده نين كه ئيسلام يه كه م ئايينه و له هه موو ئايينه كاني تر، زياتر له جيهاندا بلاوده بيته وه.

نۆیەم: چارەسەری کێشە ھزریی و کۆمەلایەتی و رەوشتیی و ئاکارییەکان

بانگەواز رینگەییە کە بۆ چارەسەرکردنی کێشە ھزریی و کۆمەلایەتی و رەوشتیی و ئاکارییەکانی پەییوەست بە کۆمەلگەکان کە دەکرێت مانەویان ھۆکاری مالمویرانی و لەناوچوون بیٔ، چونکە مرۆف ئەگەر بە عەقل و ھەز و ئارەزووی خۆی ھەنگاوی نا و خۆی دوورگرت لە سروشی ئاسمانیی، بەدڵنیاییەو مالمویران دەبیٔ، بانگەوازی بەریتییە لە روونکردنەو نیشاناندانی ریی رزگاریی بۆ ھەموو مرۆفایەتی، ئایینی خوا رینموونییە بۆ ھەموو چاکەییەك، دەرمانی سەد دەردەییە بۆ ھەر نەخۆشییەکی ھزریی و رەفتاریی و ھەر چەشنەییەکی تری مرۆفایەتی.

دهیه‌م: بانگه‌واز بو لای خوا، سزای سه‌ر به‌نده‌کان لاده‌بات

خوای گه‌وره ده‌فه‌رمویت: (لَعِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ عَلَى لِسَانِ دَاوُدَ وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ ذَلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ، كَانُوا لَا يَتَنَاهَوْنَ عَنْ مُنْكَرٍ فَعَلُوهُ لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ).^(١)

له‌سه‌ر زمانی (داود) و (عیسای کورپی مریه‌م)، نه‌فرین و نه‌علت، له‌و (به‌نی ئیس‌رائیل) له‌ کافرو بی‌باوه‌رانه‌ کرا، چوون ئه‌وانه‌ له‌سنوور ده‌رچوون و پیشه‌یان هه‌ر ده‌ستدریژی بوو و نه‌ریتیشیان وابوو رییان نه‌ده‌گرت له‌وخراپه‌و تاوانانه‌ ده‌یانکرد، ئای چ کارێکی زۆر خراپیان کرد.

یانزه‌یه‌م: بانگه‌وازی ریتی خوا، رزگار بوونه له تاوانی گوفتار

سه‌رقالبوونی مروّش به بانگه‌وازه‌وه، هوکاره بو
ئوه‌وی له‌ده‌ست تاوانی گوفتار و هه‌له‌ی زمان پارێزراو
بیټ، خوای گه‌وره ده‌فهرمویت:

**لَا خَيْرَ فِي كَثِيرٍ مِنْ نَجْوَاهُمْ إِلَّا مَنْ أَمَرَ بِصَدَقَةٍ أَوْ مَعْرُوفٍ أَوْ
إِصْلَاحٍ بَيْنَ النَّاسِ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ ابْتِغَاءَ مَرْضَاةِ اللَّهِ فَسَوْفَ
نُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا،**^(۱)

(زۆربه‌ی سرته‌ سرت و چپه‌کانیان هه‌یچ خه‌یر و
به‌هریه‌کی تیدا نییه، جا مه‌گه‌ر که‌سیک فه‌رمان
بدات به‌سه‌ده‌قه‌و کاری چاکه‌و پیک هه‌ینانه‌وه‌ی
مه‌ردم و فه‌رمان بدا به‌ناو‌بژی و ناشت‌بوونه‌وه‌ی نیوان
خه‌لک بو ئه‌م کارانه به‌هه‌رجۆر راوێژ و چپه‌بکری
و، به‌نه‌ینی هه‌نگاو بنه‌یت، هه‌ر خه‌یرو چاکه‌یه، جا
هه‌ر که‌س به‌مه‌به‌ستی ره‌زاو خو‌شنوودی خوا به‌نه‌ینی
کار بکا بو هه‌ر کارێکی په‌سه‌ند، له‌دوا‌ییدا پادا‌شیکێ
گه‌وره‌و به‌ی سنووری ئه‌ده‌ینی).^(۲)

(۱) النساء: ۱۱۴.

(۲) أ.د. سليمان بن قاسم بن محمد العيد: الأمروف بالمعروف والنهي

ئە گەر دەروونت سەرقال ئەکەیت بە پەرستشەوه،
سەرقالت دەکات بە سەرپیچی و تاوانەوه، خوی گهوره
دەفەرمویت:

**(وَاصْبِرْ نَفْسَكَ مَعَ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدَاةِ وَالْعَشِيِّ يُرِيدُونَ
وَجْهَهُ). (١)**

(دان بە خوۆتا بگره له گهڵ ئەوانەى که به یانیان و
ئیواران له پهروهرد گاریان دەپارێنهوهو دەپههستن و ته نیا
رهزامه ندى ئەویشیان دهویت).

دوانزه يه م: بانگهواز هۆكاري باشبووني ژياني خهلك و ريگري له خراپه ي نه فامانه

پيغه مبهري خوا (صلي الله عليه وسلم) ده فهرمويت:

(مَثَلُ الْقَائِمِ عَلَى حُدُودِ اللَّهِ وَالْوَاقِعِ فِيهَا، كَمَثَلِ قَوْمٍ اسْتَهْمُوا عَلَى سَفِينَةٍ، فَأَصَابَ بَعْضُهُمْ أَعْلَاهَا وَبَعْضُهُمْ أَسْفَلَهَا، فَكَانَ الَّذِينَ فِي أَسْفَلِهَا إِذَا اسْتَقَوْا مِنَ الْمَاءِ مَرُّوا عَلَى مَنْ فَوْقَهُمْ، فَقَالُوا: لَوْ أَنَّا خَرَقْنَا فِي نَصِيبِنَا خَرْقًا وَلَمْ نُؤَدِّ مَنْ فَوْقَنَا، فَإِنْ يَتْرُكُوهُمْ وَمَا أَرَادُوا هَلَكُوا جَمِيعًا، وَإِنْ أَخَذُوا عَلَى أَيْدِيهِمْ نَجَوْا، وَنَجَّوْا جَمِيعًا)،^(١) (وينه ي كه سيك كه ناگاي له خو ي بيت و خو ي پاريزيت له و شتانه ي كه خوا سنووري بو داناون، له گه ل نه و كه سه ي سنووره كاني خوا بيه زينيت، وينه ي نه م دوو جو ره كه سه يه: كو مه ليك كه له ناو خو ياندا له سه ر جيگه ي خو يان، له ناو كه شتیه كي دوو قاتيدا تيروپشك ده كهن و تا قميكيان قاتي سه ره ويان بهر بكه وييت و نه وان ي تريش قاتي خواره وه، نه وانه ي له خواره وهن به سه ر نه وانه دا بچن بو تاو كه له قاتي سه ره وهن، به و هويه وه بليين: بو چي له به شي خو ماندا كونيكي تي نه كه ين و ئيتر نه وهنده نازاري نه وانه ي

(١) صحيح البخاري، الرقم ٢٤٩٣.

سه‌روه نه‌دهین، نه‌گەر نه‌وانه‌ی سه‌روه وازیان لی بهینن و ریگه‌ی نه‌وه‌یان پی بدهن، نه‌وا که‌شیه‌که‌ نوqm ده‌ییت و هه‌موویان وه‌ک یه‌ک ده‌فه‌وتین، به‌لام نه‌گەر ده‌ستیان بگرن و نه‌هیڵن شتی وا بکه‌ن، نه‌وا خویشیان و نه‌وانه‌ی خواره‌وش رزگار ده‌که‌ن).

سیانزه‌یه‌م: بانگه‌واز بو لای خوا، داواکاریه‌کی گرنگه‌ بو هه‌رکه‌س بیه‌ویت خو‌ی رزگار بکات

خو‌ای گه‌وره‌ ده‌فه‌رمویت: (وَإِذْ قَالَتْ أُمَّةٌ مِنْهُمْ لِمَ تَعِظُونَ قَوْمًا اللَّهُ مُهْلِكُهُمْ أَوْ مُعَذِّبُهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا قَالُوا مَعذِرَةٌ إلی رَبِّكُمْ وَاعْلَمُوا يَتَّقُونَ)،^(١)

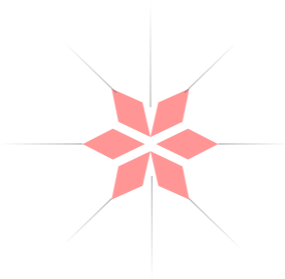
(وه‌ بیر بینن که‌ ده‌سته‌یه‌ک له‌ خراپه‌کاره‌کانیان به‌پیاو چاکه‌کانیان ده‌گوت: بوچی ئیوه‌ ئاموژگاریی که‌سانیک‌ی وا نه‌که‌ن؟ که‌ خوا ده‌یه‌وی له‌ناویان به‌ری یان به‌توندی سزایان بدات؟! وتیان: له‌به‌ر پوزشی لای په‌روه‌ردگارتان، به‌لکو به‌و ئاموژگارییه‌ توانیبیتمان نه‌رکی سه‌رشانی خو‌مان جیبه‌جی بکه‌ین، شایه‌د نه‌وانیش خو‌پاریژن له‌ نافه‌رمانی خوا).

چەندین بەرھەمی دیکەشی دەبیت، وەك کۆدەنگیی
و چاوخستنه سەر ورەبەرزیی و بلاوکردنەوهی ئاسایش و
ئارامی و دلنیایی پیدانی زیاتر.

ئەمانە کۆمەڵیک گهوهري و دەستکەوت و بەرھەمی
بانگهوازي ريي خوا بوون کە بە کورتی و پوختی
باسمانکردن، داواکارم لە خواي گهوره لییان سوودمەند
بین.

بانگهواز ئامانجی پالایە کە شیاوی ئەوھیه گرانبەھاترین
کات و سامان و ھەولەکاھانی پێ بدەین، نەوہک زیادە
کات و سامان و ھەولەکاھان، تا ئەو کاتە دەخرینە ئیو
گۆر، بانگهواز ھاودەمیمان دەکات.

بۆ بانگهوازی ریی خوا، چیمان پئویسته؟

هه‌میشه ئاگامان له نیه‌تمان بیټ و به پوختیی بیپاریژین له چلک و چه‌په‌لی و پشکی نه‌فس و ویستی سوپاس و ناوبانگ په‌یداکردن.

زانستی شه‌رعی وه‌ربگرین و گرنگیی به به‌هره و پیاده‌کردن بدهین.

ده‌بیټ بانگخواز پێشه‌نگیکی چاک بیټ بۆ خه‌لك، له رووی ژیان و جووله و شیوه و هه‌ستان و دانیشتییه‌وه.

خۆراگریی له پیناوبانگه‌وازا، پئویستییه‌کی خۆراگریش شه‌وهیه که ریگه‌که به دوور نه‌بینین و په‌له‌ی شه‌نجامان نه‌بیټ.

نایټ بانگخواز له‌سه‌ر بانگه‌وازه‌که‌ی هیچ پاداشتیك وه‌ربگریټ جگه له‌و پاداشته‌ی که چاوه‌رپیه لای په‌روهردگاری وه‌ربگریټ.

چهند گومانیک که بانگهواز په‌ك ده‌خن

له‌وانه‌یه هه‌ندیكجار که سانیك به بیانوی به‌دهمه‌وه نه‌هاتنی بانگه‌واز، ده‌ستبه‌رداری بانگه‌وازی ریی خوا

ببن، بيگومان پيغه مبه راني خوا له بواري بانگه وازدا، له هه موو كهس ته واوتر بون، چونكه ئه وه ئه ركي سه ره كي پيغه مبه ران بووه، كه خوي گه و ره له و پينا و هدا وهك پيغه مبه ر نارد ووني، له گه ل ئه وه شدا له لايهن گه له كانيانه وه به ربه ره كانيان كراوه و نكو و لي په يامه كه يان كراوه، ته نانه ت هه يانبوو، كه يه كه سيش باوه ر ي پي نه هينا وه، وهك چو ن پيغه مبه ر ي خوا (صلي الله عليه وسلم) باسي ده كات و ده فه رموي ت: **(عُرِضَتْ عَلَيَّ الْأُمَّمُ، فَجَعَلَ النَّبِيُّ وَالنَّبِيَّانِ يَمْزُونَ مَعَهُمُ الرَّهْطُ، وَالنَّبِيُّ لَيْسَ مَعَهُ أَحَدٌ)**،^(١) (ئوممه تانم پي نيشان دران، جا هه يانبوو پيغه مبه ري ك يان دوو پيغه مبه ر، ده سته يه كه له گه ل ياندا ده رو يشتن، پيغه مبه ر ي وا هه بوو يه كه سه ي له گه ل نه بوو).

ري ن مووني به ده ستي خوايه، وهك خو ي ده فه رموي ت: **(لَيْسَ عَلَيْكَ هُدَاهُمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ)**، (ري ن مووني ئه وان به ده ستي تو نيه، به لكو خوي گه و ره هه ر كه سي كي بو ي ت، ري ن مووني ده كات).

گرنگ به‌دهمه‌وهاتن نیه

ئه گهر وردبینه‌وه له ئاراسته‌و رینمایی خوای گه‌وره بو پیغه‌مبهر و خوشه‌ویستمان موحه‌ممهد (صلی الله علیه وسلم) که پیشه‌نگی بانگه‌وازمانه، ده‌بینین خوای گه‌وره ئه‌و ئه‌رکه‌ی له‌سه‌ر دانه‌ناوه که ده‌بیت خه‌لك بین به‌دهم بانگه‌وازه‌که‌یه‌وه، به‌لکو رایسپاردوو به گه‌یاندنی بانگه‌وازه‌که، وه‌ک ده‌فه‌رمویت:

(فَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَإِنَّمَا عَلَىٰ رَسُولِنَا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ).

(ئه‌گهر پشتتان هه‌لکرد و نه‌هاتن به‌دهم پیغه‌مبهری خواوه، ئه‌وه چاک بزائن که پیغه‌مبهره‌که‌مان ته‌نھا گه‌یاندنیکی روونی له‌سه‌ره).

هه‌روه‌ها ئه‌وه‌ی دووپاتی ده‌کاته‌وه ئه‌رکی پیغه‌مبهری خوا (صلی الله علیه وسلم) بریتی بووه له گه‌یاندن، فه‌رمایشتی خوایه که ده‌فه‌رمویت:

(وَمَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ).

(ئه‌وه‌ی له‌سه‌ر پیغه‌مبهری خوایه، ته‌نھا گه‌یاندنیکی روونی په‌یامه‌که‌یه).

هه‌روه‌ها خوای گه‌وره ده‌فه‌رمویت: **(لَيْسَ عَلَيْكَ هُدَاهُمْ**

وَلَكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ).

ریئموونیی ئەوان بە دەستی توۆ نیه، بەلكو خوی گهوره هەر كه سیکی بویت، ریئموونیی دهكات).

سه بارهت به یارانی روژی شه ممه له بهنوئیسرائیل کاتیك نکوولییان ده کرد له ناست دهستهیهك لهوانه ی ئاموژ گارییان دهکردن، به ئاموژ گاریکه رهکان وترا:

(لَمْ تَعْطُونَ قَوْمًا اللَّهُ مُهْلِكُهُمْ أَوْ مُعَدِّبُهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا).

(بوچی ئاموژ گاری قهومیك دهكهن كه خوی گهوره لهناویان دهبات، یان سزایهکی سهخت و بهئیشیان تووش دهكات)، له وهلامدا ئەوانیش وتیان:

(مَعْدِرَةٌ إِلَىٰ رَبِّكُمْ وَلَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ).

(ههتا پوزشیک بیت لای پهروهرد گارتان، ههروهها بهلكو لهخوا بترسن).

قاسمیی له تهفسیری ئەم ئایهتهدا دهلیت: ریگری له خراپه ئەرکیکه كه له کارناکهویت، تهنانهت ئەگەر ئەو كهسهی ریگرییه كه دهكات، بزانیت سوودی نیه، چونكه مهرجی ئەو ئەرکه بریتی نیه له بهدیهاتنهکهی، ئەگەر تهنه شتیك تیایدا ئەوهیبت پایهیهکی گهوره له پایهکانی ئایین و غیرهت بهرامبهر به سنووری خوا و پوزش هیئانهوه له بهردهم خوی گهورهدا ئەنجام دراویت

به سووربوون له ئاست ئه نجامدانی ئه و ریگییه دا، هیئنده
به سه .^(١)

بریاردان به وهی خه لك نایهت به دهم بانگهوازه، بریاریکی هه لهیه

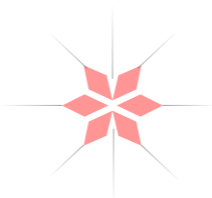
كی ههیه بتوانیت بریاری ئه وه بدات كه خه لكی
نایهن به دهم بانگهوازه وه؟ ئه گهر كه سیکیش بلیت:
جاریك یان دوان و سیان و زیاتر، بانگهوازی ئه و
خه لكه م کردوو وه نه هاتون به ده ممه وه، له وانیه پاش
چه ندمجار دووباره کردنه وه و ماوهیه کی دوورودریژ، ئینجا
به ده ممه وه هاتن بیته دی، چونکه بانگهواز بو لای خوا،
پیوستی به هه ناسه ی دریژ و خوراگری به رامبه ر به
بانگه یشتکراوان هه یه، په له کردن بو ئه نجام و خونه گرتن
له به رامبه ر بانگه یشتکراواندا، له و مهینه تیانهیه که
تووشی هه ندیک بانگخواز ده بیته، پیغه مبه ری خوا (صلی
الله علیه وسلم) پیشه نگیکی باشه بو ئیمه، ماوهیه کی
زور بانگهوازی قه ومه که ی خوی ده کرد بو لای خوا و
فه رمانی پی ده کردن به چاکه و ریگری لی ده کردن له
خراپه، هه تا خوی گه و ره دینی سه رخست و موسلمانانی
سه ربه رز و شکۆمه ند کرد.

(١) محاسن التأویل (٥/٢١٣).

به رههه مي بانگهواز ته نهها ته وه نيه ته وه خه لکه
موسلمان ببن، به لکو چه ند ئامانجیکی دی ههن، که
ئه گهر که سه بانگههشتکراوه که ش موسلمان نه ییت، ته وه
ئامانجانە دینه دی، له وانە:

- * موسلمان بوون، با دواي ماوهيه کي تريش ييت.
- * نه ماني وینای هه له و نارهوا به رامبهه به ئيسلام.
- * بنيادناني وینايه کي دروست سه بارهت به ئيسلام.
- * بيلايه نبوون له ئاست ئيسلام و دژايه تينه کردنی.
- * سه رخستنی ئيسلام.
- * چاره سه ري به گا ورکردن و ريگري له قوستنه وه ي
هه ژاريي گه لان له لايه ن موژده به رانه وه.
- * به جيگه ياندي ته رك و واجبي سه رشاني موسلمان.

چەمک و واتای خۆبه دهسته وه دان بگۆره

چەمک و واتای خۆبه دهسته وه دان ئەوهیه که بانگخواز
وا گومان ببات که سهخته خه لک رینموونی وهر بگرن،
به لام پیچه وانه که راستتره، چهند ئاسان ئەو خه لکه
دینه ناو ئیسلامه وه ئەگەر دینه کهیان پی بگهیه نریت.

تۆ ههولێ خۆت بده به باشتترین شیوه دینی خوا
بگهیه نه، زۆر نابات دهیینیت به ویستی خوا چۆن دینه
ناو ئیسلامه وه، گرنگ ئەویه بیرت لای گه یاندنه که
بیته نه وه ک رینموونی ئەوان.

له خۆت بپرسه: ئیسلامت به چهند کهس گه یاندووه؟
سه د کهس، دووسه د کهس، چهند جار؟ وه لامه کهت
جی پی سه رسورمانه، ئینجا سکالای سه خت هاتنه ناو
ئیسلامی ئەو خه لکهش ده کهیت؟!

ئەو روانینه پیلانیکی شهیتانه و وریای به، وریای
ئەوانهش به که وریایان بهرداووه دانیشتون، لۆکه بکه ره
گویت بۆ ئەوهی گویت له قسه کانیا ن نه بیته.

له خۆت بپرسه: ئیسلامت به چهند کهس گه یاندووه؟
ئینجا بریار بده.

خەم و خەییالی بانگه‌واز به گشتی و بانگه‌وازکردنی ناموسلمانان به تاییه‌تی، پێویسته هەر موسلمانێک له ئەستۆی بگریٔ، به وتهیه‌ک یان کرداریک یان ئاکاریک، گه‌وره و بچووک و نیر و می و زانا و نه‌خوینده‌وار، له به‌جی‌گه‌یاندنی ئەم ئەرکه‌دا یه‌کسانن، هه‌ر کامیان به‌پیی توانای خۆی، خوای گه‌وره‌ش به فەزل و رحمه‌ت و میهره‌بانیی خۆی، هه‌ر که‌سیکی بویت رینمونیی ده‌کات.

پێویسته مندال و هاوسه‌ر و خوشک و برا و دایک و هه‌موو ئەندامانی خێزانه‌که‌شمان هانبه‌هین بو به‌شداریکردن له گه‌یاندنی په‌یامی خوادا و رایانبه‌سپێژین ئەرکی بانگه‌وازیی له‌ئەستۆ بگرن، هه‌روه‌ها له روانگه‌ی ماددی و مه‌عنه‌ویشه‌وه پالپشتی و هاوده‌مییان بکه‌ین.

جاری وا هه‌یه بانگه‌هێشتکراویکی ناموسلمان، له‌سه‌ر ده‌ستی مندالێک دیت به‌ده‌م بانگه‌وازه‌که‌وه، یه‌کیکی تریان له‌سه‌ر ده‌ستی بانگه‌وازیک که‌ توانای قه‌ناعه‌تییکردن و کاریگه‌ریی هه‌یه، شایه‌تیش بو ئەمه‌ وته‌ی یه‌کیک له موسلمانبوونه‌ نوێکانی ناو شاری ریاضه‌ که‌ وه‌ک راهینه‌ری مه‌له‌وانیی کاری ده‌کرد، ده‌لیت: هوکاری موسلمانبوونم مندالێکی ته‌مه‌ن سیانزه‌ سالان بوو که‌ کاتیک راهینانی مه‌له‌وانیم پێ ده‌کرد، ئەو منداله‌ چه‌ند کتیبییکی وه‌رگیردراوی سه‌باره‌ت به ئیسلام بو

برد، قورئانیکیشی پێشکەش کرد که وەرگیردراپووه سەر
زمانی راهینەرەکه، ئەمەش هۆکاری موسلمانبوونی
راهینەرەکه بوو.

خەڵکی بەو ئاسانیە دێتە ناو ئیسلامەوه و ئایینی خوا
وهرده گرن، بۆیه ناموسلمانان لەمڕۆدا زۆر پێویستیان
بە کەسیکە که ئیسلامیان بۆ بخاتەرۆو، رینگەکانی
بانگهوازیش لەم سەردهمه دا بۆ دەرۆونه پاکەکان زۆر
ئاسان، بەلام بۆ دڵ و دەرۆونه نەخۆشەکان زۆر
سەختن.

چاندنی بانگهواز له نیو دڵ و دەرۆونی مندالەکانماندا
بەو چەشنە ی لە توانایاندا بیٔ، رییەکی رێنموونی و
هۆکاریکی پاراستنیان و هاندانی دەرۆبه ریانە بۆ ئاکاری
رێی بانگهواز، خوای گهورهش هەر کەسیکی بؤ،
رێنموونی دەکات بۆ راستەری. ^(١)

گومانیک: ده بیٔ بانگهواز مه عصوصوم بیٔ!

چەند کەس هەن که حەز دەکەن خزمەتی زۆر بکەن
بە ئایینەکیان، بەلام وا گومان دەبەن که ده بیٔ کەسی
بانگهواز مه عصوصوم و بی ههله و پهله بیٔ، هەرچیەک

(١) د. عبدالله بن ابراهيم اللحيان في مقال: فلنعلم أطفالنا دعوة غير المسلمين، من موقع الألوكة.

که فرمانی پیکراوه به جیی بگه‌یه‌نیّت و هەرچیەک رینگری لیکراوه، خوئی لی پپارزیت، ئەمەش پلەیه‌کی سه‌خته و تەنها پیغەمبەرانی خوا پپی گەشتون، ئەگەر وایت، لە دواي پیغەمبەرانەوه، ناییت هیچ کەس فرمان بە چاکە و رینگری لە خراپە بکات و هیچ ناموسلمانیک فی‌ری ئیسلام نەکریت، ئەمە پیلانی شەیتانە و وریای بە.

ئەوه بیانو و نیه که هەندیک کەس کردوویانە بە بیانو، گوايه خوئی کەمتەرخەمه، ئیتر چۆن بەو کەمتەرخەمیەوه بانگه‌وازی خەلکی تر بکات؟ ئەمەش پیلانی شەیتانە، جا ئەگەر تەنها کەسی کامل بانگه‌وازی بکردایه، لە دواي پیغەمبەرانەوه هیچ کەسیکی تر بانگه‌وازی نەده‌کرد.

بەلج، راسته، ناشیرینه بانگخواز کرداری وەك گوفتاری نەییّت، وەك خوای گه‌وره ده‌فەرمویت:

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ، كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ أَنْ تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ)،^(١)

(ئەي ئەوانەي باوەرتان هیناوه! بۆچی شتی دەلین و رەفتاری پپی ناکەن، خوا لەلای سه‌خته، که شتی بلین و کاری پینه‌کەن).

به لّام چارهسهه ئه وه نیه که کهسی موسلمان که نار بگریت له بانگهواز، به لکو پێویسته له گه لّ خۆی ههول ببات خۆی فیر بکات ئه وهی دهیلت، خۆیشی جیبه جیی بکات و تهوبهش بکات له تاوانهکانی و درێژه به ریی بانگهواز ببات، بانگهواز لای تهنها کهسیک یان دهسته و تاقمیکی ناو کوومه لگه قورخ نه کراوه، به لکو پیغه مبهری خوا (صلى الله عليه وسلم) ده فهرمویت: **(بَلِّغُوا عَنِّي وَوَأَيَّةٌ)**، ^(١) (له منه وه بگهیهنن، ته نانهت ئه گهر یهک نایه تیش بیّت).

ئهم فهرمانه گشتگیره بو هه موو موسلمانیک به ههردوو ره گهزه وه، هه ریه که وه پێی توانای خۆی، زانا به چه شنیکی جیاواز له وه خه لکه ی تر ئهم ئه رکه ی له سه هه و اجبه، بانگهوازی له زانست و توانایاندا جیاوازن، به لّام هه رکه سه وه پێی توانای خۆی، ئهم دینه ش سپارده یه که له گه رنی هه ر موسلمانیکدا، پیاوچاک بیّت یان لاسار.

تاوانه که ی ئه بوو میحجه ن ره زای خوی لی بیّت، بیانوو نه بوو بو سه رنه خستنی ئیسلام، تویش ئه ی برای خۆ شه ویستم، که مه تر خه میه کانت مه که ره به ره به ستی ریی بانگهواز بو لای خوا.

گومانیک: زانستم پی نیه

هه‌ندیك كهس ده‌لین: من شیاوی شه‌وه نیم بانگه‌واز بکه‌م بۆ ریی خوا، چونکه من زانا نیم و شه‌وهش بۆ زانایان گونجاوه، من توانای شه‌وه‌م نیه، ته‌نانه‌ت شیوازی بانگه‌واز و زانستی بانگه‌یشت بۆ لای خوام نیه، و پرای شه‌وه‌ش، نامه‌ویت خۆم بیبه‌ش بکه‌م له ریره‌وی بانگه‌وازی ریی خوا. له وه‌لامدا پیی ده‌لین: چه‌ندین شت هه‌ن كه ده‌توانیت بیانکه‌یت، وه‌ك: دابه‌شکردنی پیناوه بانگه‌وازییه‌كان به‌سه‌ر موسلمانان و ناموسلماناندا به‌ شیوه‌ی جیاجیا، وه‌ك شیوازه سه‌رده‌مییه‌كان له ریی پیگه‌کانی ئینته‌رنی‌ت و تۆره‌ کۆمه‌لایه‌تییه‌كان و به‌شداریکردن له چاپکردن و بلا‌وکردنه‌وه‌ی گرت‌ه‌ی ده‌نگی و ره‌نگی زانایان و بانگه‌خوازن، به‌شداریی دارایی و خزمه‌تکردنی بانگه‌خوازن و گرنگیدان به‌ موسلمانبووه‌ نوێکان، هه‌موان ده‌توانن کتیب و وانه‌کانی زانایان بلا‌و بکه‌نه‌وه.

بۆ نمونه: شه‌گه‌ر بینیت كه‌سیك نوێژ ناکات، ئایا بۆ شه‌وه‌ی شه‌م كه‌سه هانبه‌دیت بۆ نوێژ كردن، پیوستیت به‌ زانستیکی زۆره‌؟ نه‌خیر، به‌لكو هینده به‌سه‌ر بزانی‌ت نوێژ پایه‌یه‌کی ئیسلامه و به‌بێ نوێژ موسلمانیک‌ی ساغ ده‌رناچیت.

هه‌ندیك له هاوه‌لانی پیغه‌مبهر (صلی الله علیه وسلم) له گه‌ل ئه‌وه‌ی موسلمان بوون و هه‌ندیك شتی پیویست له پیغه‌مبهری خواوه (صلی الله علیه وسلم) فی‌ر بوون، پیغه‌مبهر (صلی الله علیه وسلم) فه‌رمانی پی‌کردن بانگه‌یشتی قه‌ومه‌که‌یان بکه‌ن و فه‌رمانیان پی‌ بکه‌ن به‌ چاکه و ری‌گرییان لی بکه‌ن له خراپه، نمونه‌ی ئه‌وه‌ش به‌سه‌رهاتی ئه‌بوو‌ذهری غیفارییه ره‌زای خوا‌ی لی بی‌ت، کاتیك پیغه‌مبهری خوا (صلی الله علیه وسلم) پی‌ی فه‌رموو: **(فَهَلْ أَنْتَ مُبَلِّغٌ عَنِّي قَوْمَكَ؟ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَنْفَعَهُمْ بِكَ وَيَاجْرَكَ فِيهِمْ)**، (ئایا ده‌چیت له منه‌وه بانگه‌وازی قه‌ومه‌که‌ت بکه‌یت؟ به‌لکو خوا‌ی گه‌وره به‌هوی تو‌وه ئه‌وان سوودمه‌ند بکات و له‌سه‌ر ئه‌وانیش، پادا‌شتی تو‌ بداته‌وه)، ئه‌بوو‌ذهر ده‌لی‌ت: منیش چووم بو‌ لای ئونه‌یس، وتی: چیت کرد؟ وتم: موسلمان بووم و باوه‌رپم هی‌نا به پیغه‌مبهری خوا، ئه‌ویش وتی: له دینی تو‌ لانا‌دهم، وا منیش موسلمان بووم و باوه‌رپم هی‌نا، ئینجا هه‌ردوو‌کمان چووین بو‌ لای دایکمان، ئه‌ویش وتی: له دینی ئی‌وه لانا‌دهم، وا منیش موسلمان بووم و باوه‌رپم هی‌نا، ئینجا که‌وتینه‌رپی هه‌تا چووینه‌ ناو قه‌ومه‌که‌ی خو‌مان - غیفارییه‌کان -، ئه‌وه‌بوو نیوه‌یان موسلمان بوون.^(۱)

ئه‌بوو‌ده‌ر ره‌زای خوای لی بیټ، لای پیغه‌مبه‌ری خوا (صلی الله علیه وسلم) نه‌مایه‌وه هه‌تا شتیکی زۆری لیوه فیڕ بیټ، به‌لکو له‌گه‌ل ئه‌وه‌ی موسلمان بوو و شته پیوسته‌کانی لیوه فیڕ بوو، فیڕی نوێژ و ده‌ستنوێژ بوو، وه‌ك له‌ گێرانه‌وه‌ی دووه‌مدا باسکراوه، خیرا بانگه‌وازی براهی و دایکی کرد، دواتر که گه‌راهیه‌وه‌ ناو قه‌ومه‌که‌شی، بانگه‌وازی ئه‌وانی‌شی کرد، ئه‌نجامه‌که‌ی ئه‌وه‌بوو که نیوه‌یان موسلمان بوون، نیوه‌که‌ی تریش، وه‌ك له‌ فه‌رمووده‌که‌دا هاتووه، پاش کوچی پیغه‌مبه‌ر (صلی الله علیه وسلم) بو‌ مه‌دینه موسلمان بوون.

هه‌روه‌ها به‌سه‌ره‌اتی مالیکی کوری حوه‌یرث و ئه‌و گه‌نجانیه‌ی له‌گه‌لی بوون، ئه‌وانه‌ی پیغه‌مبه‌ری خوا (صلی الله علیه وسلم) فه‌رمانی پی‌کردن بگه‌رینه‌وه‌ ناو که‌سوکاری خو‌یان و دینی خو‌یان فیڕ بکه‌ن و فه‌رمانیان پی بکه‌ن به‌ چاکه، خودی مالیک ره‌زای خوای لی بیټ، ده‌گێرپه‌ته‌وه‌ ده‌لیت: ئیمه‌ چهند گه‌نجیکی نزیک له‌ یه‌ك بووین که هاتینه‌ خزمه‌ت پیغه‌مبه‌ری خوا (صلی الله علیه وسلم) ماوه‌ی بیست شه‌و و رۆژ له‌لای ماینه‌وه، پیغه‌مبه‌ری خوا (صلی الله علیه وسلم) زۆر نه‌رم و نیان و میه‌ره‌بان بوو، کاتی‌ک زانیی تاسه‌ی که‌سوکارمان ده‌که‌ین، سه‌باره‌ت به‌ که‌سوکارمان پرسیا‌ری لی‌کردین،

ئیمەش وه‌لامان دایه‌وه، ئه‌ویش فه‌رمووی: (ارْجِعُوا
إِلَىٰ أَهْلِيكُمْ، فَأَقِيمُوا فِيهِمْ وَعَلِّمُوهُمْ وَمُرُوهُمْ - وَذَكَرَ أَشْيَاءَ
أَحْفَظَهَا أَوْ لَا أَحْفَظَهَا - وَصَلُّوا كَمَا رَأَيْتُمُونِي أَصْلِي، فَإِذَا
حَضَرَتِ الصَّلَاةُ فَلْيُؤَدِّنْ لَكُمْ أَحَدَكُمْ، وَلْيُؤَمِّمَكُمْ أَكْبَرَكُمْ)،^(۱)
(بگه‌رپێنه‌وه بو‌ ئیو که سوکارتان و له‌نیواندا بمیننه‌وه و
دینیان فی‌ر بکه‌ن و هانیان بدن ئه‌و شته و فلا‌نه
شت بکه‌ن - برپیک شتی فه‌رموو که بیرم ماوه یان
بیرم نه‌ماوه - به‌و چه‌شنه‌ نوێژ بکه‌ن که بینیتان من
ده‌یکه‌م، هه‌رکات کاتی نوێژ هات، با یه‌کیکتان بانگتان
بو‌ بدات، با گه‌وره‌یه‌کیشتان به‌رنوێژیتان بو‌ بکات).

ئه‌گه‌ر ته‌نها زانیان و زانستخوزان بانگه‌وازیان
بکهدایه، ئه‌و کاره‌ به‌رز و به‌نرخه‌ په‌ك ده‌خرا، چونکه
زانیان و زانستخوزان له‌ کۆمه‌لگه‌دا که‌مینهن،
ئه‌گه‌ر وابوایه، فه‌رمان به‌ چاکه‌ و رێگری له‌ خراپه
له‌ کۆمه‌لگه‌دا و بانگه‌وازی که‌سانی ناموسلمان، له
بازنه‌یه‌کی ته‌سک و سنوورداردا ده‌مایه‌وه.

ئهو که‌سه‌ی زانستی لا‌ نیه، به‌ به‌کاره‌ینانی چه‌ندین
پیناوی به‌رده‌ست، بانگه‌وازی خه‌لك ده‌کات بو‌ شوینکه‌وتنی
پێغه‌مبه‌ران و زانیان، وه‌ك خوای گه‌وره‌ سه‌باره‌ت به

به‌سه‌رهاتی پیاوه‌که‌ی ناو سووره‌تی یاسین ده‌فه‌رمویت:

(وَجَاءَ مِنْ أَقْصَى الْمَدِينَةِ رَجُلٌ يَسْعَى قَالَ يَا قَوْمِ اتَّبِعُوا الْمُرْسَلِينَ، اتَّبِعُوا مَنْ لَا يَسْأَلُكُمْ أَجْرًا وَهُمْ مُهْتَدُونَ).^(۱)

(پیاویک لهو سه‌ری شاره‌وه به‌هه‌له داوان بو لای خه‌لکه‌که هات، وتی: ئە‌ی هۆزه‌که‌م! بکه‌ونه دوا‌ی ئە‌وه په‌یامبه‌رانه بو لای ئیوه ره‌وانه کراون، په‌یره‌وی ئە‌وانه بکه‌ن که ته‌نانه‌ت که‌می کریشیان لی ناوین بو راگه‌یاندن‌ی به‌رنامه‌که‌ی خوا، خویشیان شاره‌زاو رینموونی کراون بو ریخی راست).

ده‌ی با هه‌رکام له ئیمه، به‌پی ئه‌و زانست و کات و توانا و سامانه‌ی هه‌یه‌تی، ده‌ستپیشخه‌ری بکات له بلاوکرده‌وه‌ی چاکه‌دا.

گومانی ئەوهی گوايه زۆر بهی خەلك فهوتاون

فوزه یلی کورپی عیاض رهحمه تی خوی لی بیټ،
دهلیټ: له ریگه کانی رینمونی مهترسه، له بهرئهوهی
خه لکه که ی که من، به زۆری مالویران و له ناوچوانیش
هه لمه خه له تی. (۱)

ئه گهر بانگخوازێك شتیك بلیټ و خه لکی شوینی نه که وتن،
چی روودهدات؟ خوی گهوره ده فهرمویت:

**(فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ
الْعَرْشِ الْعَظِيمِ). (۲)**

(ئینجا ئه گهر به هاتنه که ت به هه ره مه ند نه بوون،
دل زویر مه به و بلی: من هه ر خوام به سه، بی له و
خوایه هیچ په رستراویک نییه شیای په رستن بیټ،
هه ر به ویش پشت ده به ستم و هه ر ئه ویشه خاوه ن و
په روه رد گاری عه رشی گه وره).

ئه گهر بانگخواز دلێ ته نگ بوو چی بکات؟ خوی
گهوره ده فهرمویت:

(۱) ابن مفلح: الآداب الشرعية.

(۲) التوبة: ۱۲۹.

(وَلَقَدْ تَعَلَّمْ أَنَّكَ يَضِيقُ صَدْرُكَ بِمَا يَقُولُونَ، فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ
وَكُنْ مِنَ السَّاجِدِينَ، وَاعْبُدْ رَبَّكَ حَتَّىٰ يَأْتِيَكَ الْيَقِينُ)، (۱)

(بەراستىيى ئىمە دەزانىن كە تۆ لە قسەي ناپەسەندى ئەوانە سنگ و دلت تەنگ دەبى جا تۇيش بۆ لا بردنى ئەو نارەھەتتىي و دلتەنگىيە، ھەر شوكرى پەرورد گارى خۆت بکە و ھەردەم لە كرنووشبەران بە و ھەمىشە پەرورد گارى خۆت بپەرستە، تا ئەو كاتەي يەقىن (مەرگ) ت بۆ دىت).

پرسىيار كرا لە سوفىيانى شەورى رەھمەتى خۋاي لى
يىت: ئايا كەسىك كە بزانيت قسەي لى وەرناگىرىت،
قسەي خۆي بكات بۆ ئەو خەلكە؟ وتى: بەلى، ھەتا
ئەو بەيىتە پۈزىشك بۆ خۆي لەلاي خوا.

ئەگەر خەلكى مۇسۇلمان نەبوون، چارەسەر ئەۋەيە
بانگەۋاز زىاد بکەين و پىداچوونەۋە بە خۇماندا بکەين و
جوانتر و چاكتەر پەيامە كە بگەيەينىن، بەھرە و توانا و
خۇراگى و ورەبەرزىي و بەرگە گرتنمان زياتر بکەين.

وره به‌رزیی

له گه‌وره‌ترین هۆکاره‌کانی بردنه‌وه و سه‌رکه‌وتن، بریتیه له وره‌به‌رزیی و بی‌هیوانه‌بوون و خۆبه‌ده‌سته‌وه نه‌دان.

دوو جوړ خه‌لك هه‌ن، بزانه تو له کامیانیت:

یه‌که‌م: که‌سیک تووشی بی‌هیوایی و بی‌ئومیدی ده‌بی‌ت و هیژ و توانا‌کانی داده‌رمی‌ن و له خه‌فته‌دا چاوه‌کانی فرمی‌سک ده‌رێژن، ئەم جوړه که‌سانه وره‌یان لاوازه و هه‌میشه شکست هاوده‌میانه.

دووهم: که‌سیک کاتی‌ک له سه‌ره‌تاوه تووشی شکست ده‌بی‌ت، جار دوای جار هه‌ول ده‌دات و ئەو شکسته هیژ و سووربوونی له‌سه‌ر درێژه‌دان به‌رێگه‌که زیاتر ده‌کات، به‌وپه‌رپی توانا و سووربوونه‌وه، هه‌موو له‌مپه‌ره‌کان تێده‌په‌رینی‌ت و هه‌موو به‌ره‌سته‌کان تێکده‌شکینی‌ت، ئەمانه که‌سانی وره‌به‌رزن.

ده‌ی برای بانگ‌خواز، له‌م ئایه‌ته رابمی‌نه (وکفی بربک هادیا و نصیرا)، (خوات به‌سه رێنمونی‌که‌ر و سه‌رخه‌رت بی‌ت)، بۆیه دل‌نیابه که هه‌تا له‌گه‌ل خوا

بیت، سه‌رکه‌وتن هاوده‌مت ده‌بیت، خوای گه‌وره خوی
ری‌نموونیت ده‌کات و سه‌رت ده‌خات، ئیتر خه‌فەت و
سه‌رکۆنه بوچی؟! ته‌مبه‌لیی و ساردوس‌ریی بوچی!؟

ده‌سته‌وسان مه‌به و خۆت به‌ده‌سته‌وه مه‌ده، وریای ئه‌و
ده‌رده به، چونکه له‌ناوبه‌ره، پی‌غه‌مبه‌ری خوا (صلی الله
علیه وسلم) ده‌فه‌رمویت: (أَحْرَضَ عَلَيَّ مَا يَنْفَعُكَ، وَاسْتَعِنُّ
بِاللَّهِ وَلَا تَعْجَزْ)،^(۱) (سووربه له‌سه‌ر ئه‌وه‌ی که سوودت پی
ده‌گه‌یه‌نیت، پشت به خوا به‌سته و ده‌سته‌وسان مه‌به و
خۆت مه‌ده به‌ده‌سته‌وه)، خودی پی‌غه‌مبه‌ری خوا (صلی
الله علیه وسلم) په‌نای ده‌گرت به خوا له ته‌مبه‌لیی و
ده‌سته‌وسانی و خۆبه‌ده‌سته‌وه‌دان.

بزانه خوای گه‌وره چۆن سه‌رکۆنه‌ی ئه‌و که‌سانه
ده‌کات که خوویان داوه‌ته دنیا و خۆشیه‌کانی و پشتیان
هه‌ل‌کردوه له روژی دوایی و خۆشی و به‌خششه‌کانی:

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَا لَكُمْ إِذَا قِيلَ لَكُمْ انْفِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ
أَتَأْتَلْتُمْ إِلَى الْأَرْضِ أَرْضَيْتُمْ بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا مِنَ الْآخِرَةِ فَمَا مَتَاعُ
الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فِي الْآخِرَةِ إِلَّا قَلِيلٌ، إِلَّا تَنْفِرُوا يُعَذِّبْكُمْ عَذَابًا أَلِيمًا
وَيَسْتَبْدِلَ قَوْمًا غَيْرَكُمْ وَلَا تَضُرُّوهُ شَيْئًا وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ
قَدِيرٌ، إِلَّا تَنْصُرُوهُ فَقَدْ نَصَرَهُ اللَّهُ)،^(۲)

(۱) صحیح مسلم، الرقم ۲۶۶۴.

(۲) التوبة: ۳۸-۴۰.

(ئەي ئەوانەي باوەرتان هیناوه! چیتانە کەپیتان دەگوتری: بچنە جیهاد لەرپی خوادا لەشگران و تەمەلن، و، بەزۆر خۆ دەنوسینن بەزەویداو، دواي پێغه مەبەر ناکەون، ناخۆ لەبەر ئەو بەی کەژیانی ئەم دۆنیایەتان لە قیامەت پی باشتربی ؟ جا ئەر لەبەر ئەو بییت، خۆ ژيانی ئەم دۆنیایە لەچاو ژيان و گوزەرانی دوا پرۆژ، شتیکی زۆرکەم و بی بایەخە ئە گەر گشت بەجاری بەرەو مەیدانی جیهاد لە گەل پەيامبەردا دەرنەچن، خوا سزایە کی ئیش پێگەیه نەرتان ئەداو، دۆژمنیش زال ئە کات بەسەرتانا و ئیوه لادەباو خەلکیکی تر دەخاتە جیگاتان، خۆ بە دواکەوتنیشتان لە جیهاد ناتوانن بەرھەلستی بووەستن و، هیچ جوړە زیانیکی پێبگەیهنن وە خواش بەسەر هەمووشتی کدا بەتوانایە، ئە گەر ئیوه یارمەتی پەيامبەر نەدن و، لە گەلی نەچن دلنیابن خوا یارمەتی دەدا، هەر چۆن یارمەتیدا).

کەسی ورەبەرز، هیچکات ری نادات بە مردنی خۆی، چاکەکانی بە کوۆتا بگەن.

کەسی ورەبەرز بە کەم رازی ناییت و تەنها بەرزی و بلندی لا پەسەندە، لە لووتکەکاندا نەبییت، رازی ناییت لە نزمیەکاندا بژی.

نهرمونینایی، پۆشاک‌کی جوانیی بانگخوازه

خوای گه‌وره ده‌فه‌رمویتی: (فَبِمَا رَحْمَةٍ مِنَ اللَّهِ لِنْتَ لَهُمْ
وَلَوْ كُنْتَ فَظًّا غَلِيظَ الْقَلْبِ لَانفَضُّوا مِنْ حَوْلِكَ فَاعْفُ عَنْهُمْ
وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ وَشَاوِرْهُمْ فِي الْأَمْرِ فَإِذَا عَزَمْتَ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّ
اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ).

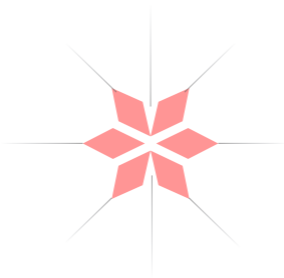
(به‌هۆی رحمه‌ت و به‌زه‌یی ومیهره‌بانی خواوه‌یه،
تۆ ئه‌ی پیغه‌مبه‌ر! ئه‌وه‌نده نهرم و نیان بووی له‌گه‌لیان،
خۆ ئه‌گه‌ر که‌سیکی تووره‌و قسه‌ ره‌ق و دل ره‌ق بای،
ده‌وره‌به‌ریان چۆل ده‌کردی و لی‌ت دوور ده‌که‌وته‌وه، ده‌سا
تۆ ئازار و هه‌له‌کانیان بیه‌خشه و داوای لی‌خۆشبوونیان
بو بکه و له‌کاروباردا راویژریان پی بکه، هه‌رکات نیه‌تی
ئیش و کاریکت هه‌بوو و بریارت له‌سه‌ر دا، پشت به
خوا بیه‌سته، به‌راستی خوای گه‌وره، ئه‌و که‌سانه‌ی خۆش
ده‌وی‌ت که پشت به‌خوا ده‌به‌ستن).

ته‌نانه‌ت پیغه‌مبه‌ری خوا (صلی‌اله‌علیه‌وسلم) که
چاکترینی مروّقایه‌تییه، ئه‌گه‌ر که‌سیکی تووره‌و قسه
ره‌ق و دل ره‌ق بوایه، ئه‌و خه‌لکه له‌ده‌ستی رایانده‌کرد،

مرۆڤه کان، به ديهينراوي سوژدارن و وتهي جوان
رايانده كيشيت و تسانه و زبريي و سهركونه، واين لي
دهكات دوور بگرن.

زاناياني كوڤن و ئيستايش دانيان به وهدا ناوه كه
بانگهواز بو لاي خوا بهرپرسياريتي هه موو موسلمانتيكه
له ههردوو رهگهزي نير و مي

حوکمی بانگه‌واز

زانایان راجییان هه‌یه سه‌بارەت به واجبوونی بانگه‌واز
 بۆ لای خوا، ئایا فەرزى عەینە یان فەرزى کیفایەیه؟
 هه‌یانه پێی وایه فەرزى عەینە له‌سه‌ر هه‌ر موسلمانیک له
 هه‌ردوو ره‌گه‌ز، بۆ ئەمه‌ش به‌لگه‌ی ناو قورئان و سوننه‌ت
 ده‌هیننه‌وه، ئە‌گه‌ر ئە‌م‌رۆش بانگه‌وازی ریخی خوا فەرزى
 عەین نه‌بی‌ت له‌کاتی‌کدا هه‌موو گه‌لان هه‌لیانکوتاه‌ته
 سه‌رمان و ژماره‌ی ئە‌وانه‌ی ده‌ستیان داوه‌ته بانگه‌واز زۆر
 که‌مه، ئیتر ئە‌بی‌ت که‌ی فەرزى عەین بی‌ت؟ هه‌شیانه پێی
 وایه فەرزى کیفایەیه.

بێ‌گومان بانگه‌وازی ریخی خوا واجبه له‌سه‌ر هه‌ر
 موسلمانیکى نێر و مێ، هه‌رکه‌سه‌و به‌پێی زانست و توانای
 خۆی، هه‌تا هه‌موو دین بۆ خوا بی‌ت و په‌يامی خواش
 بال‌ا بی‌ت.

بانگه‌واز به‌رپرسياریتی هه‌موو ئوممه‌ته، هاوکات
 پێوستی هه‌موو ئوممه‌تیشه، چونکه بانگه‌واز له

گهورهترین هوکارهکانی رینموونی و زیادبوونی ئیمان و زۆربوونی کردهوهیه. ^(۱)

ههندیکیان تاوانبارن ئه گهر بانگهواز نه کهن، جا چهند زانستخواز هه ن که مال و سامانی موسلمانانیا ن بو خه رج کراوه و زانست و بههرهیه کی زۆریان ههیه، که چی دواتر به بیانووی گه پان به دوا ی رۆزی و ژیاندا، واز له بانگهواز دههینن، به لێ، راسته ئه وان پێویستیا ن به وهیه به دوا ی رۆزی و ژیاندا بگه رین، به لام نه وه ک هه موو توانا و هیز و وزهیا ن له وه دا خه رج بکه ن، با نیوه ی کات و سامانیا ن بو بانگهواز دابنن، چه ند موسلمان هه ن که سامانیا ن لایه و له هه موو شتی کدا خه رجی ده که ن له بانگهواز دا نه بی ت.

(۱) محمد بن إبراهيم بن عبدالله التويجري: موسوعه الفقه الإسلامی.

پینگە‌ی بانگه‌واز

شیخ موحه‌مه‌دی کوری ئیبراهیمی توه‌جیری سه‌بارەت به‌ پینگە‌ی بانگه‌واز دەلیت: بانگه‌واز بو‌ لای خوا، ئامانجی خوا له‌ به‌دیه‌ئانی به‌دیه‌ئراواندا دپنیتته‌دی، ئه‌ویش په‌رستشی خوی تاک و ته‌نهای بی‌ هاوه‌له‌، بو‌یه‌ بانگه‌واز دایکی کرده‌وه‌کانه‌، به‌هۆی بانگه‌وازوه‌ فه‌رز و سونه‌ت و ره‌وشته‌کان ده‌بووژینه‌وه‌، به‌لکو‌ هه‌موو دین له‌ هه‌موو جیهاندا ده‌بووژیتته‌وه‌، بانگه‌واز بو‌ لای خوا له‌ گه‌وره‌ترین پیشه‌کانه‌، په‌رستشیش گه‌وره‌ترینی کرده‌وه‌کانه‌، پیشه‌ی بانگه‌واز بو‌ لای خوا وه‌ک پیشه‌ی پادشا وایه‌، پیشه‌کانی تریش وه‌ک پیشه‌ خوارته‌کانی وه‌ک کریکاری و کارگوزاری وان، زۆرکەس هه‌ن سه‌رقالن به‌ کارگوزارییه‌وه‌ و وازیانه‌ئناوه‌ له‌ پیشه‌ی پیغه‌مبه‌ران که بریتیه‌ له‌ بانگه‌وازی ریی خوا و فه‌رمان به‌ چاکه‌ و ریگری له‌ خراپه‌ و ئاموژگاریکردنی هه‌ر موسلمانیک.

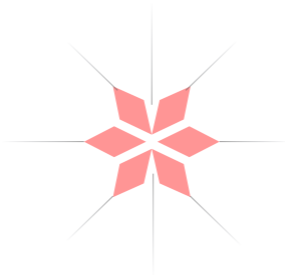
له‌ میژووی مرو‌فایه‌تیدا بیستووتانه‌ ریزدارییه‌ک هه‌بیت

زیاتر له‌ ریزداریی بانگه‌واز؟

پینگهیه کتان بینوه بگاته پینگه ی بانگهواز؟

ئه گهر وه لامة که نه خیره، ده ی گهنجان، دلسوزانه و راستگو یانه رپی بانگهواز بگرنه بهر با پاداشت و ریز و گه ورهیی و بلندی له پینگهیه کی به رزی لای پهروه ردگار به ده ست بهینن، له گهل پینگه مبه ران و راستگو یان و شه پیدان و پیاوچا کاندان بن، هاوه لپی ئه وانه ش چاکترین هاوه لپیه.

سزای وازهینان له بانگه‌واری ریخی خوا

پاش توهی باسی فهزل و گه‌وره‌یی کاری بانگه‌وازیمان خسته‌پوو، پیویسته سزا و سه‌ره‌نجامی وازهینان له بانگه‌واز، وه‌بیرخۆمان بهینینه‌وه، چونکه خوی گه‌وره هه‌ره‌شی سزای له‌و که‌سانه کردوو که ساردوسپری ده‌نوینن له به‌جی‌گه‌یاندنیدا.

خوده‌یفه‌ی کوری یه‌مان ره‌زای خوی لی بیته، له پیغه‌مبه‌ری خواوه (صلی الله علیه وسلم) ده‌گیریته‌وه که ده‌فهرمویت: **(وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَتَأْمُرُنَّ بِالْمَعْرُوفِ وَلَتَنْهَوُنَّ عَنِ الْمُنْكَرِ أَوْ لَيُوشِكَنَّ اللَّهُ أَنْ يَبْعَثَ عَلَيْكُمْ عِقَابًا مِنْهُ ثُمَّ تَدْعُوهُ فَلَا يُسْتَجَابُ لَكُمْ)**،^(۱) (سویند به‌وه‌ی گیانمی به‌ده‌سته، فه‌رمان به‌چاکه ده‌که‌ن و ری‌گری له خراپه ده‌که‌ن، یان خه‌ریکه خوی گه‌وره لای خوی‌ه‌وه سزایه‌ک بنی‌ریت بو سه‌رتان، ئینجا لیی بی‌پارینه‌وه‌و وه‌لامتان نه‌دریته‌وه).

(۱) رواه الترمذي، الرقم ۲۱۶۹ و قال حديث حسن.

ئەمە واتە ئەو بەر بەستانەى دینە بەردەم گیرابوونى نزاكانمان، بریتین له وازهینان له فرمان به چاکه وریگری له خراپه، وهك چۆن پیغه‌مبەرى خوا (صلی اللہ علیہ وسلم) دەفرمویت: **(مُرُوا بِالْمَعْرُوفِ، وَانْهَوُوا عَنِ الْمُنْكَرِ، قَبْلَ أَنْ تَدْعُوا فَلَا يُسْتَجَابَ لَكُمْ)**،^(۱) (فرمان بکەن بە چاکه و رێگری بکەن له خراپه، پیش ئەوهی بکەونه نزاکردن و وهلامی نزاكانتان نه‌دریته‌وه).

بابه‌ته‌که زۆر گه‌وره‌یه و دل‌ده‌له‌رزینیت، کهشتیی کۆمه‌لگه‌ چۆن ژیرئاو ناکه‌وێت ئە‌گەر وازهینین ئە‌وانه‌ی خواره‌وه له قاته‌که‌ی خۆیا‌نه‌وه کونیک بکە‌نه کهشتیه‌که، به بیانوی ئە‌وه‌ی نازادییه‌کی تاکه‌که‌سییه، ئە‌گەر رێ‌ بدین، ئە‌وکات هه‌موو ئە‌وانه‌ی له‌سه‌ر کهشتیه‌که‌ن، له‌ناوده‌چن، به‌لام ئە‌گەر ئە‌وانه‌ی سه‌ره‌وه رێ‌گری بکەن له‌و کاره‌ی ئە‌وانه‌ی خواره‌وه وهك نازادییه‌کی تاکه‌که‌سیی ته‌ماشای نه‌که‌ن، ئە‌وکات هه‌موان رزگار ده‌بن.

(۱) سنن ابن ماجه، الرقم ۴۰۰۴، حسنه‌ الالبانی.

گهوه‌ترین پیشه و گهوه‌ترین سزا

بانگه‌واز بو لای خوا گهوه‌ترین پیشه‌یه، وازه‌ینانیش
له بانگه‌واز، گهوه‌ترین سزای هه‌یه، سزاکانی وازه‌ینان
له بانگه‌واز زۆرن، له‌وانه‌ش:

یه‌که‌م: گو‌پین:

خوای گه‌وره ده‌فه‌رمو‌یت: (وَإِنْ تَوَلَّوْا يَسْتَبَدِلْ قَوْمًا
غَيْرِكُمْ لَمْ يَكُونُوا أَمْثَالِكُمْ).^(۱)

(ئه‌گه‌ر له‌م دینه‌ پشت هه‌ل بکه‌ن، خوای گه‌وره
ئێوه ده‌گو‌پێ به‌ قه‌وم و گه‌لیکی تر، ئه‌وسا ئه‌وانیش
وه‌ک ئێوه نابن).

دووهم: نه فرهت و بیبه شبوون له ره حمه تی خوا:

خوای گهوره ده فهرمویت: (لَعِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ عَلَى لِسَانِ دَاوُدَ وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ ذَلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ، كَانُوا لَا يَتَنَاهَوْنَ عَنْ مُنْكَرٍ فَعَلُوهُ لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ)،

(له سهر زمانی (داود) و (عیسای کوری مریهم)، نه فرین و نه علهت، لهو (بهنی ئیسرائیل) له کافرو بیخ باوهرانه کرا، چوون نهوانه له سنوور ده رچوون و پیشه یان هر ده ستریزری بوو و نه ریتیشیان وابوو رییان نه ده گرت له و خراپه و تاوانانه ده یانکرد، ئای چ کاریکی زور خراپیان کرد).

سییه م: رق و کینه و دژایه تی:

خوای گهوره ده فهرمویت: (وَمِنَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّا نَصَارَى أَخَذْنَا مِيثَاقَهُمْ فَنَسُوا حَظًّا مِمَّا ذُكِّرُوا بِهِ فَأَغْرَيْنَا بَيْنَهُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَسَوْفَ يُنَبِّئُهُمُ اللَّهُ بِمَا كَانُوا يَصْنَعُونَ). (۱)

هه‌روه‌ها په‌یمانمان له‌وانه‌ش وه‌رگرت گوتیان: ئی‌مه نه‌سارین، بوئه‌وه یارمه‌تیده‌ری ئاینی خوابن، که‌چی ئه‌و بریارو ئاموژگاریه کرابوون زۆریکیان له‌بیرکرد، ئینجا ئی‌مه‌ش تا پوژی به‌ری دۆرمنایه‌تی و پ‌که به‌رایه‌تیمان له‌ نیوانیاندا به‌ریاکرد، له‌خوا ئاگاداریان ئه‌کات له‌و کارانه‌ی ئه‌یانکرد).

چواره‌م: له‌ناوچوون و مالمویرانی:

خوای گه‌وره ده‌فه‌رمویت: (فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ فَتَحْنَا عَلَيْهِمُ أَبْوَابَ كُلِّ شَيْءٍ حَتَّىٰ إِذَا فَرِحُوا بِمَا أُوتُوا أَخَذْنَاهُمْ بَغْتَةً فَإِذَا هُمْ مُبْلِسُونَ، فَقَطَّعَ دَائِرَ الْقَوْمِ الَّذِينَ ظَلَمُوا وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ).^(۱)

(جا که ئه‌و هه‌موو ئاموژگاریه‌یان له‌بیر خۆبرده‌وه که له‌سه‌ر زمانێ په‌یامبه‌ران کرابوون، ئی‌مه‌یه‌ش بو‌خه‌ فلا‌ندنیان ده‌روازه‌ی هه‌موو خیری‌کمان بو‌والا‌کردنه‌وه‌و رزق و روژییه‌کی فره‌مان رشت به‌سه‌ریانداو، ئه‌وانیش خۆشیی و نیشوه‌گرتنی هه‌تا به‌وما‌ل و منداله‌ی پیماندا‌بوون، ده‌عیه‌و فیزگرتنیی و له‌ریی راست لایاندا،

ئەوسا ئیمەیش کتوپرێک قارمان لیگرتن و، ئەوانیش
لهوهه موو خوشگوزهرانیه بی هیوا و ناهۆمید بوون،
ئینجا ئەوانه‌ی که ناهه‌قیی وستهم پیشه‌یان بوو،
هه‌موو خێرو خوشیه‌کیان له‌کیس چوو و دوا برابوون،
سوپاس و ستایشی بی پایانیش بو‌خوای په‌روه‌ردگاری
جیهانه‌کان).

پینجه‌م: جیاوازی و دووبه‌ره‌کی و سزای دنیا و دواپۆژ:

خوای گه‌وره ده‌فه‌رمویت: (وَلْتَكُنْ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ
إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَأُولَئِكَ هُمُ
الْمُقْبِلُونَ، وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ تَفَرَّقُوا وَاخْتَلَفُوا مِنْ بَعْدِ مَا
جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ وَأُولَئِكَ هُمُ عَذَابٌ عَظِيمٌ).^(۱)

(پێویسته هه‌میشه کۆمه‌ل و ده‌سته‌یه‌ک له‌ئێوه
ببیت ئە‌ی موسلمانان! مه‌ردم بو‌ رێی خێرو چاکه
بانگ بکه‌ن و فه‌رمان به‌چاکه‌ بده‌ن و رێی له‌خراپه
بگرن، دياره‌ ئەوانه‌ن سه‌رفرازو به‌ختیار).

ئه‌گهر ئوممه‌تیک واز له بانگه‌وازی ریخی خوا بهینن، تووشی سی ئافه‌ت و مه‌ینه‌تی ده‌بن:

یه‌که‌م: گرنگیدان به دنیا و پشتگویی‌خستنی رۆژی دوایی.

دووهم: خه‌رجکردنی مال و سامان و کات و بیروکه‌ی دوور له به‌رژه‌وه‌ندی دین.

سییه‌م: پیشه‌نگیکردن به بیباوه‌رانه‌وه له رپرۆی ژیاندا و فیروون له‌وانه‌وه و گواستنه‌وه‌ی رپرۆی ژیاخی بیباوه‌ران بو نیو ولاتی موسلمانان.

ئه‌گهر بانگه‌وازی ریخی خوا به‌ریاکرا، سه‌رجه‌م ده‌رگا‌کانی خیر و چاکه ده‌کرینه‌وه، به‌مه‌ش ئیمان و کرده‌وه‌ی چاک ده‌چیتته نیو ژیاخی خه‌لکه‌وه، ره‌وشته جوانه‌کانی خو‌راگریی و لیبرده‌یی و چاکه و میهره‌بانی، له ژیاخیاندا ده‌رده‌که‌ون، بیباوه‌ران دینه ناو ئیسلامه‌وه سه‌رکه‌شانیش خوو ده‌دنه گوی‌رایه‌لیی خوا.

ئه‌گهر وازه‌بینن له بانگه‌وازی ریخی خوا، هه‌موو ده‌رگا‌کانی خراپه‌مان به روودا ده‌کرینه‌وه هه‌رچی خراپه‌یه دیتته ناومان و چی چاکه‌یه‌کیش هه‌یه، ده‌روات.

هه‌رکات ئیمان و کرده‌وه‌ی چاک و ره‌وشتی جوان له‌نیوماندا نه‌ما، له‌بری ئه‌وه کوفر و کرداری خراپ و ره‌وشتی ناپه‌سه‌ند جیی ده‌گریته‌وه، پاشان له کو‌تاییشدا

خه‌لکی به شه‌پۆل له ئایینی خوا ده‌چنه ده‌روهه، وه‌ک
چۆن له سه‌ره‌تاوه به شه‌پۆل هاتنه نیو ئیسلامه‌وه، ئه‌وه
سوننه‌تی خوايه و هه‌رگیزیش سوننه‌تی خوا ناگۆر‌دری‌ت.
هه‌موو موسلمانێک به‌رپرسه‌و دواتر خوای گه‌وره له‌سه‌ر
کاری تاکه‌که‌سی که په‌رستشه، لێپێچینه‌وه‌ی له‌گه‌ڵ
ده‌کات، هه‌روه‌ها له‌سه‌ر کاری به‌کو‌مه‌لێش که بانگه‌وازه
بو‌ رێی خوا، لێپێچینه‌وه‌ی له‌گه‌ڵ ده‌کات، خوای گه‌وره له
روژی دوايیدا له بانگ‌خواز و بانگه‌یشته‌کراویش ده‌پرسیته‌وه
ئایا له ژیا‌نی دنیا‌دا چیا‌ن کرد‌وه.

خوای گه‌وره ده‌فه‌رموی‌ت: **(فَلَنَسْأَلَنَّ الَّذِينَ أُرْسِلَ إِلَيْهِمْ
وَلَنَسْأَلَنَّ الْمُرْسَلِينَ، فَلَنَقْصُنَّ عَلَيْهِم بِعِلْمٍ وَمَا كُنَّا غَائِبِينَ،
وَالْوَزْنُ يَوْمَئِذٍ الْحَقُّ فَمَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ،
وَمَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ بِمَا كَانُوا
بِآيَاتِنَا يَظْلِمُونَ).** (۱)

(دل‌نیا‌بن له‌و که‌سانه په‌یا‌مه‌رانیان بو‌ هات‌وه
ده‌پرسینه‌وه‌و ده‌لێین: ئاخۆ کاتی به‌رنامه‌ی خواتان پێ
را‌گه‌یه‌نرا له‌لایه‌ن پێغه‌مبه‌رانه‌وه‌ وه‌ له‌ پێغه‌مبه‌ره‌کانیش
ده‌پرسی‌ن: ئه‌ری به‌رنامه‌که‌ی خواتان گه‌یا‌ند..؟ ئینجا
به‌ راستی سه‌رله‌به‌ر چیا‌ن‌کرد‌وه‌ بێ زیاده‌و که‌م وه‌ک

خۆی بۆیان ئە گێڕینه‌وه قه‌تیش ئیمه‌ لییان بی ناگا و نادیار نه‌بوین وه‌ کێشانه‌و لیكدانه‌وه‌ی کارو‌کرده‌وه‌ی گشت ئە‌وه‌ خه‌لکانه‌، له‌و رۆژی قیامه‌ته‌دا به‌پراستی و داد‌گه‌رانه‌ دێته‌ پێش و، سته‌م له‌هیچ که‌سیش نا‌کریت، ئینجا هه‌ر که‌سیک تایی ته‌رازووی کرده‌وه‌ کانی گران و قورس بی‌ت لای خوا دیاره‌ هه‌ر ئە‌وانه‌ به‌ختیار و سه‌رکه‌وتوو سه‌رفرازن، که‌سیکیش که‌ تایی ته‌رازووی کارو‌کرداری سووک و بی‌ به‌هابوو ئە‌وانه‌ش، ئە‌وانه‌ن که‌ زیانیان به‌ خۆ گه‌یاندو خۆیان فه‌وتاند، چونکه‌ له‌ به‌رامبه‌ر ئایه‌ت و نیشانه‌ کانی ئیمه‌وه‌ سته‌میان کردو، پ‌روویان لی‌وه‌ر گێران).

هه‌روه‌ها ده‌فه‌رمویت: **(وَالْعَصْرِ (۱) إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ (۲) إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَّصُوا بِالْحَقِّ وَتَوَّصُوا بِالصَّبْرِ (۳)).**

(سویند به‌ کات و رۆژگار که‌ چه‌نده‌ گرنگ و به‌ نرخه‌ به‌پراستی هه‌رچی ئاده‌میزاد هه‌یه‌ به‌ تابه‌ت ئە‌وانه‌یان که‌ ته‌ کلێفیان له‌سه‌ره‌ له‌ زیانیکی گه‌وره‌دایه‌ جگه‌ ئە‌وانه‌ی ب‌روایان هه‌یناوه‌ و کاره‌ چاکه‌ کانیان کردوو و وه‌سیه‌تیان بۆ یه‌ کتر کردوو به‌ هه‌ق و وه‌سیه‌تیان بۆ یه‌ کتر کردوو به‌ سه‌بر و خۆپراگری له‌سه‌ر هه‌ق و ئایینی خوا).

له مەڕۆدا ئوممەتی ئیسلامیمان ئوممەتیکی بیهێژ
و بێدەسەلاتە و کراوتە ئامانج، هەموو گەلان سەریان
تێکردوو، وەك چۆن دەستەبەك سەردەكەنە سەر خواردنێك،
هۆكارەكەشی كەمتەرخەمی موسلمانانە لە بواری فەرمان
بە چاكە، بەمەش تاوان و نەفامیی بلاوبووێهەو.

كی ئەوێ بۆ خۆی پێ خۆشە كە لە سیفەتی ئەو
باوەردارانە دامالریت كە فەرمان دەكەن بە چاكە و
رێگویی دەكەن لە خراپە؟! بێگومان هیچ موسلمانێکی
ژیر ئەوێ بۆ خۆی پێ خۆش نیە.

زانای پایه بەرز حەمد بن عەتیق دەلیت: ئەگەر قەدەر
وايیت پیاویك بەرۆژ بەرژوو بییت و بە شەویش شەونویژ
بكات و بەرامبەر هەموو دنیا زوهد بگریته بەر،
لە گەل ئەوێشدا لەبەر خوا توورە نەبییت و لە پینا و خودا
دەموچاوی تێك نەچیت، جارێك چوون جارێك لەبەر خوا
سوور هەلنە گەریت، فەرمان نەكات بە چاكە و رێگویی
نەكات لە خراپە، ئەو ئەو پیاوێ لای خوا لە بێزراوترین
كەسەكانە و ناییندارییه کی زۆركەمی هەیه، كەسانێك
كە تاوانی گهورهیان كردوو، لای خوا حالیان لەو كەسە
باشترە. (۱)

ئيبنولقهييم رهمه تي خوي لي بيت دهليت: چ
 دينداری و خيريك لهو كه سانه دايه كه دهينين سنووري خوا
 دهبه زينريت و واز له ئايينه كه ي دهينريت و دهستبه رداري
 سونه ته كه ي دهن، كه چي نه مان له و لاوه دلسارد و زمان
 به ستر او چه شني شهيتانيكي لال بيدهنگ دهن، وهك
 چون نه وه ي قسه ي پوچ دهكات شهيتانيكي قسه كه ره،
 مه گهر نه گبه تي دين ههر له وانه وه نيه كه نه گهر خوراك
 و پله و پايه يان پاريزراو بيت، ئيتر هيچ باكيكيان نيه
 به وه ي چي به رامبه ر به دين ده كريت؟! .. نه وانه وي پراي
 نه وه ي له چاوي خواوه به كه وتوو هه ژمار ده كرين و
 خه شمي خوا ده يانگريته وه، له دنيا شدا تووشي گه وره ترين
 نه گبه تي ده بنه وه، به لام ههستي پي ناكهن، چونكه دل
 مردون، هه ركات دل له ژيانكي باشدا بوو، توورهبووني
 بو خوا و پيغه مبه ره كه ي به هيزتر و سه رخستني دين به
 كاملتر ده گريت. (۱)

ئوممه تي ئيسلامي ته نها كاتيك خيري تي دا ده مي نيته وه و
 گه وره يي و ريزداريي و شكومه ندي و براوه يي خوي بو
 ده گه رپيته وه كه ژن و پياو و سه رجه م نه ناماني، هه ريه كه و
 به پيي تواناي خوي ده ست بده نه بلا و كرده وه ي چا كه، به
 نه جامداني نه مه و پيشبركي كردن له م بواره و پيشخستني

رهزامةندي خوا بهسەر دنياڢا و خووگرتن به حەق و راستي و هاوڪاري يه كڢي لهو بوارهڢا، ههريهكهو بهپي ئه و باروڢخه ي تيايدايه، رهزامةندي خوا و دهستبردن بو چاكه و دوورخستنهوه ي خراپه بگريته بهر، بهم چهشنه ئوممهت ده گهريتهوه باري دروستي خو ي.

به لام به خه له تان به دنيا و جوانيه كاني و بيئاگابوون له خوا و وازهينان له فهрман به چاكه و ريگري له خراپه، زهليلي و سهرشو ربي و ئابرووچووني دنيا و دواروژمان تووش دهبيت، خه م و خه فهت و نه ماني به ره كهت و تووشبوون به ئافهت و نه گبه تبي ديته پيمان.

رهحمه تي خوا لهو كه سه ي هاوڪاره بو سه رخستني دين ئه گهر به نيو وشه ش بيت، وازهيناني بهنده لهو به شه توانايه ي كه ههيه تي له بانگه واز كردن بو ئيسلام، فهوتان و له ناوچووني به دواوهيه. ^(١)

بانگخواز كييه؟

بانگخواز كهسيكه كه بزهيەك يان دياريهەك ياخود كتيبيك يان زانستيک دهبەخشيەت بە كهسيكي نهشارهزا، يان فرمان دهكات بە چاكهيهەك و ريگري دهكات له خراپهيهەك، ياخود وتهيهەك پيشكهش دهكات، توماريكي دهنگي يان رهنكي له پيناوهكاني توڤره كو مه لايه تيبه كانه وه دهنيڤت، هه موو ئەمانه ئە گەر نيه تي بانگهوازي له گه ل يپت، ئەو كه سه دهبيته بانگخواز، ئەوهش فهزلي خوايه و خواي گه و ره به هه ركه سيكي ده دات كه خوي بيه ويەت، فهزلي خواش زوڤر گه و رهيه:

(ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ).

هه‌لوه‌شینه‌ره‌وه‌کانی بانگه‌واز

وهك چۆن ئیسلام چه‌ند هه‌لوه‌شینه‌ره‌وه‌یه‌کی هه‌یه،
بانگه‌وازی‌ش به هه‌مان شیوه چه‌ند هه‌لوه‌شینه‌ره‌وه‌یه‌کی
هه‌یه، له‌وانه:

رووپامایی و تی‌رخواردن له دنیا به‌سه‌ر دینه‌وه‌و فرۆشتنی
فه‌رمایشتی خوا و پی‌غه‌مبه‌ره‌که‌ی به‌رامبه‌ر به‌حه‌قه‌ستی‌ك،
بانگه‌وازکردن بۆ خود و چه‌زی ناوبانگ په‌یداکردن،
بانگه‌وازکردن بۆ ده‌مارگیری نه‌فامی و ره‌گه‌زه‌یه‌رستی‌ی،
وهك ئه‌وه‌ی كه‌سیك بانگه‌واز بكات بۆ حیزییك یان تاقم و
كۆمه‌لیك و جگه له‌وان بانگه‌واز له‌ كه‌سی تر وه‌رنه‌گری‌ت،
له‌كاتی‌كدا خوای گه‌وره‌ فه‌رمانی پێ‌كردوین بانگه‌واز بۆ
خۆی بکه‌ین و جگه له‌وان بانگه‌واز بۆ كه‌سی تر نه‌كه‌ین.

هه‌ر كه‌س واز له‌ بنه‌رته‌كانی بانگه‌واز به‌یئیت و به
ئاره‌زووی خۆی بانگه‌واز بكات، تووشی چه‌ندین ئافه‌ت و
مه‌ینه‌تی‌ی ده‌ییت، له‌وانه: پیا‌هه‌ل‌دانی خود و سه‌رسامبوون
به‌ خۆ و خۆ‌به‌زلزانی‌ن و سووربوون له‌سه‌ر به‌ده‌سته‌یه‌نانی
پۆست و ناوبانگ و به‌كه‌م ته‌ماشاكردنی كه‌سانی دی،
وردبوونه‌وه له‌ كه‌موكورتی بانگه‌وازی رێی خوا، پاره

خه‌رجکردن بو تیرکردنی ئاره‌زووه‌کانی و وازه‌ینان له به‌خشین له‌پیناو ئیسلامدا، فه‌رز و کاره چاکه‌کانی له‌سه‌ر سه‌خت ده‌ییت و خوو ده‌داته موباحه‌کان، کات به‌فیرۆدانی له ئاره‌زووبه‌سه‌ر بردن و مشتومردا لا ئاسایی ده‌ییته‌وه.

خوای گه‌وره ده‌فه‌رمویت: **(فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ فَتَحْنَا عَلَيْهِمُ أَبْوَابَ كُلِّ شَيْءٍ حَتَّىٰ إِذَا فَرِحُوا بِمَا أُوتُوا أَخَذْنَاهُمْ بَغْتَةً فَإِذَا هُمْ مُبْلِسُونَ، فَقُطِعَ دَابِرُ الْقَوْمِ الَّذِينَ ظَلَمُوا وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ).**

(جا که ئەو هه‌موو ئامۆژگاریه‌یان له‌بیر خو‌برده‌وه که له‌سه‌ر زمانی په‌یامبه‌ران کرابوون، ئیمه‌یه‌ش بو‌خه‌فلا‌ندنیان ده‌روازه‌ی هه‌موو خیریکمان بو‌والا‌کردنه‌وه‌و ر‌زق و ر‌ۆزییه‌کی فره‌مان ر‌شت به‌سه‌ریانداو، ئەوانیش خو‌شیی و نیشوه‌گرتنی هه‌تا به‌وما‌ل و مندا‌له‌ی پیماندابوون، ده‌عه‌یه‌و فیزگرتینی و له‌ری‌ی راست لایاندا، ئەوسا ئیمه‌یش کتوپ‌ری‌ک قارمان لی‌گرتن و، ئەوانیش له‌وه‌هه‌موو خو‌شگوزه‌رانیه‌ بی‌ هیوا و ناهۆمید بوون، ئینجا ئەوانه‌ی که ناهه‌قیی وسته‌م پیشه‌یان بو، هه‌موو خیرۆ خو‌شیه‌کیان له‌کیس چوو و دوا برا‌بوون، سو‌پاس و ستایشی بی‌ پایانیش بو‌خوای په‌روه‌ردگاری جیهانه‌کان).

قوناغه‌کانی بانگه‌واز بو لای خوا

بانگه‌وازی پیغه‌مبه‌ری خوا (صلی الله علیه وسلم) به
سی قوناغدا تیپه‌ری:

یه‌که‌م: قوناغی گه‌یاندن و بلاو‌کردنه‌وه:

له‌م قوناغه‌دا پیغه‌مبه‌ری خوا (صلی الله علیه
وسلم) بانگه‌وازی کرد بو یه‌کخواپه‌رستی و ئیمان و
په‌رستی خوی تاک و ته‌نهای بی‌هاوه‌ل و وازه‌ینان له
بتپه‌رستی و خستنه‌رووی به‌سه‌رهاتی پیغه‌مبه‌رانی خوا
له‌گه‌ل گه‌له‌کانیان، بانگه‌وازکردن بو ره‌وشته‌جان و
کرداره‌بالاکان.

ئه‌م قوناغه‌له‌مه‌که‌دا ده‌ستیپ‌کرد و هه‌تا کاتی
وه‌فاتی پیغه‌مبه‌ر (صلی الله علیه وسلم) له‌مه‌دینه
به‌رده‌وامیی هه‌بوو، دوی خویشی، هاوه‌لانی در‌یژه‌یان
پیدا.

خوی گه‌وره‌ده‌فرمویت: (يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ
شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا، وَدَاعِيًا إِلَى اللَّهِ بِإِذْنِهِ وَسِرَاجًا مُنِيرًا،

وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ بِأَنَّ لَهُم مِّنَ اللَّهِ فَضْلًا كَبِيرًا، وَلَا تَطْعِ الْكَافِرِينَ
وَالْمُنَافِقِينَ وَدَعْ أَذَاهُمْ وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ وَكَفَى بِاللَّهِ وَكِيلًا. (۱)

(ئهی پیغه‌مبهر! ئیمه توّمان ناردوو به مژده دهرو ترسینه‌ر، واته: به شاهید له‌سه‌ر خه‌لک، وه به مژده ده‌ر بوّ برواداره‌کان، وه به ترسینه‌ریش بوّ بی برواداران، خه‌لکیش بانگ کهیت - به فه‌رمانی خوا- بوّ یه‌کتاپه‌رستی و بشیته‌ چرایه‌کی نورانی و پرووناک بوّ خه‌لکانی جیهان موژده‌ش بده به برواداران به‌وه‌ی که: له‌خواوه‌ زیاده‌ پاداشتیکی گه‌وره‌یان بوّ هه‌یه، هه‌رگیز گوڤرایه‌ل و به‌ر فه‌رمانی بی برویان و دوو پرووه‌کان مه‌به و گوڤ مه‌ده به‌و ئه‌زیه‌ت و ئازاره‌ی پیشت دینن و له‌ته‌واوی کاروباتا هه‌میشه‌ پشت به‌خوا به‌سته، ته‌نها خواش به‌سه‌ پاریزه‌رو یاریده‌ده‌ر بی‌ت).

دووه‌م: قو‌ناغی بنیاد و دامه‌زران:

له‌م قو‌ناغه‌دا پیغه‌مبهری خوا (صلی الله علیه وسلم) گرنگیی ده‌دا به‌و هاوه‌لانه‌ی که موسلمان بو‌بوون، له‌مالی ئه‌رقه‌م له‌مه‌ککه‌ په‌روه‌ده‌ی ده‌کردن و به‌ئیمان و ره‌وشتی به‌رز و جوان، ده‌روونی پاک راده‌گرتن، هه‌تا

ئهو کاته‌ی توانای ئه‌وه‌یان په‌یدا کرد کار بکه‌ن بو دین و بانگه‌وازی بو بکه‌ن، ئه‌وکات خوی گه‌وره مؤله‌تی پیدان کوچ بکه‌ن به‌ره‌و مه‌دینه.

خوی گه‌وره ده‌فه‌رمویت: (وَالسَّابِقُونَ الْأُولُونَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُمْ بِإِحْسَانٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَوَرَضُوا عَنْهُ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي تَحْتَهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ).^(۱)

له ده‌سته‌ی یه‌که‌می پێشه‌نگی کوچکه‌ران و پشتیوانان و چاک په‌یره‌وانی ئه‌وانیش خوا رازی بوو لییان و ئه‌وانیش له خوا رازیبوون، به‌ده‌ر له‌وه‌ش چه‌ندان باخ و بیستانی بو سازداون که: به‌به‌ر دره‌خت و کوشکه‌کانییدا روبار گه‌لی ده‌چیت به‌هه‌تا هه‌تاییش تییدا ده‌میننه‌وه، هه‌ر ئه‌وه‌یشه‌ ده‌سکه‌وت و سه‌رفرازی گه‌وره‌و به‌نرخ).

سینه‌م: قوناغی ده‌سه‌لات و پیداکوتان:

ئهم قوناغه له‌و کاته‌وه‌ بوو که پێغه‌مبه‌ری خوا (صلی الله علیه وسلم) و هاوه‌لانی کوچیان کرد بو مه‌دینه، له‌وی سه‌رجه‌م حوکه‌مه‌ شه‌رعیه‌کان دابه‌زین،

ئهو کاته‌ی ئیسانی هاوه‌لان کامل بوو و ئاماده‌یی ئه‌وه‌یان په‌یدا کرد بتوانن سه‌رجه‌م فه‌رمانه‌کانی خوی گه‌وره له هه‌ر بارودۆخێکدا به‌جی‌گه‌یه‌نن، کاتی‌ک ئیسان و ته‌قوا و له‌خواترسان و کرداری چاک له‌نیویاندا دامه‌زرا، خوی گه‌وره ده‌سه‌لات و پێداکوتانی له‌سه‌رزه‌ویدا پێدان و خیلافه‌تی ئیسلامیی له‌مه‌دینه‌دا دامه‌زرا و ئیسلام ب‌لا‌بوویه‌وه، پێغه‌مبه‌ری خوا (صلی الله علیه وسلم) ئه‌میر و نێردراوانی خۆی ده‌نارد بۆ ناوچه‌کان هه‌تا بانگه‌واز بکه‌ن بۆ لای خوا و حوکم به‌ ئیسلام بکه‌ن، دوی ئه‌وه پێغه‌مبه‌ری خوا (صلی الله علیه وسلم) وه‌فاتی کرد.

خوی گه‌وره ده‌فه‌رمویت: **(وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ الَّذِي ارْتَضَى لَهُمْ وَلَيُبَدِّلَنَّهُمْ مِنْ بَعْدِ خَوْفِهِمْ أَمْنًا يَعْبُدُونَنِي لَا يُشْرِكُونَ بِي شَيْئًا).** (۱)

(بێ‌گومان خوا به‌و که‌سانه‌تان که بر‌وایان هێناوه‌و کاره‌ چاک و جوانه‌کانیان ئه‌نجامداوه، به‌لێنیدا، له‌م زه‌مینه‌دا بێانکا به‌ جێنشین و، کیلی ده‌سه‌لاتداری دونیایان ته‌سلیم بکا هه‌روه‌ک چۆن موسلمانانی پێش ئه‌وانی کرده جێنشین ئه‌و دین و ئایینه‌ش خوا خۆی

بۆی په سه‌ند کردوون، ریشه دارو سه قامگیرو سابت
و دامه‌زراو ده‌کا بۆیان، وه ترس و بیمه‌کەشیان بۆ
ده‌گورێ به ئارامیی و ئاسوودهیی، ئیتر ئه‌وکاته ته‌نھا
من بپه‌رستن و هیچ شتیکش نه‌کەنه هاوبه‌شم).

هه‌وَل و ته‌قه‌لای بانگ‌خواز

هه‌وَل و ته‌قه‌لای بانگ‌خواری ریخی خوا دابه‌ش ده‌بیت بو
دوو به‌ش:

یه که م: هه‌وَلدان له‌گه‌ل خود:

ئه‌مه‌ش به‌وه ده‌بیت، که ده‌روون رابه‌بیت له‌سه‌ر
گوپ‌رایه‌لیی خوا و، پیچه‌سپاویی له‌سه‌ر په‌رستش و
گوپ‌رایه‌لیی، هه‌تا مردن.

خوای گه‌وره ده‌فه‌رمویت: **(وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ**

سُبُلَنَا وَإِنَّ اللَّهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ).^(۱)

(ئه‌وانه‌ی له‌ پیناوی ره‌زامه‌ندی ئیمه‌دا هه‌وَل و
کووشش و جیهادیان کرد، ئه‌وه بیگومان ئیمه‌ش ئه‌وان
رینمایی ده‌که‌مین بو ریگاکانی به‌هه‌شت و گه‌یشتیان
به‌ ئیمه، به‌راستی خوا به‌رده‌وام له‌ گه‌ل چاکه‌ کاراندایه).

دووهم: ههولدان له گههه دهوروهه ره كه ئه مېشه سهی جووره:

أ: ههولدان له گههه بېباوهه بهو هېوايهی رېنموونیهی وهه بهه رېته، وهه خواي گهوره دهفهرمووت :

(أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ بَلْ هُوَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ لِتُنذِرَ قَوْمًا مَّا أَتَاهُمْ مِنْ نَذِيرٍ مِنْ قَبْلِكَ لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ). (۱)

(كافرو خوا نه ناسه كان دهلېن: موحه ممهه خوئی هه لېبه ستووه؟ بويان نيه ئه وهه بلېن، به لكو ئه وهه هه قهيه له لايهن پهروهه دهه گارته وهه ره وانه كراوه، ههتا تهو ئه وهه قومهيه بهه رېته، كه پېشه تهو هېه بېدهه ره وهه كيان بو نه هاتوهه، بهه شكو ئه وانه شاره زاو رېنمابن و رېهگهی هه ق و راست دهه كه بهه و سهه رېشه و او نه بن).

ب: ههولدان له گههه كه سهی سهه كه شه و لاساره ههتا بېته كه سهی كه گوهه رايهه بو خوا، ههروهه ههولدان له گههه كه سهی نه زان ههتا بېته زانا، بېناگا ههتا بېته هوه شه مند، وهه خواي گهوره دهفهرمووت:

(وَلْتَكُنْ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ
عَنِ الْمُنْكَرِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ).

(پێویسته هه‌میشه کۆمه‌ڵ و ده‌سته‌یه‌ک له‌ ئیوه
ببیت ئه‌ی موسلمانان! مه‌ردم بۆ ریی خێرو چاکه
بانگ بکه‌ن و فه‌رمان به‌ چاکه‌ بده‌ن و، ریی له‌ خراپه
بگرن، دیا‌ره ئه‌وانه‌ن سه‌رفرازو به‌ختیار).

ج: هه‌ول‌دان له‌ گه‌ڵ که‌سی چاک هه‌تا ببیته‌ چاکساز،
له‌ گه‌ڵ زانا هه‌تا ببیته‌ مامۆستا، که‌سی به‌ ئاگا هه‌تا
ببیته‌ به‌ ئاگاهینه‌ر.

جوړهکانی بانگخوازی ریی خوا

ئهوانه ی سەرقالن به بانگه‌وازه‌وه، چوار جوړن:

یه که م: خه لکیک هه لدهستن به کاری بانگه‌واز چونکه کاریگه‌ر بون به ره‌وشتی بانگخوازانی ریی خوا، به لام ئه گه‌ر له گه‌ل یه کیک له بانگخوازه‌کاندا کیشه‌ی بو دروست بو، واز له بانگه‌واز ده‌هینیت و ده‌که‌ویته دژایه‌تیکردنی بانگخوازانی ریی خوا، ئه‌م جوړه که‌سانه له‌به‌رئه‌وه‌ی ئامانجی گه‌یشتنیان ناته‌واوه، ناگه‌نه‌جی.

دوو م: که‌سیک ده‌ست ده‌داته بانگه‌واز چونکه چاره‌سه‌ی کیشه‌کانی و به‌دیھینانی چه‌ز و ویسته‌کانی له‌وه‌دا ده‌بینیتته‌وه، هه‌رکات بارودوخی باش بو و له‌رووی دنیا‌یه‌وه پیشکه‌وت، سەرقال ده‌ییت به‌وه‌وه‌و ده‌ست له بانگه‌واز به‌رده‌دات، ئه‌مه‌ش سه‌ره‌نجامی وه‌ک ئه‌وه‌ی پیشوو وایه.

سییه م: که‌سیک سەرقال ده‌ییت به‌بانگه‌وازه‌وه له‌به‌رئه‌وه‌ی چاکه و پاداشتی ده‌ستده‌که‌ویت، مه‌به‌سته‌که‌ی به‌ده‌سته‌یینانی

پاداشته، ئەمه مه‌به‌سته‌که‌ی تهنه‌ها بو خۆیه‌تی، جا هه‌رکات چاکه و پاداشته له ریی جیا له بانگه‌وازی‌شدا به‌دیکرد، به ئاسانی ده‌ست له بانگه‌وازی ریی خوا به‌رده‌دات.

چواره‌م: که‌سیک ده‌ست ده‌داته بانگه‌وازی ریی خوا له‌به‌رئه‌وه‌ی فه‌رمانی خوایه و واجبی کردووه له‌سه‌ر هه‌موو موسلمانیک، وه‌ك چۆن په‌رستش ده‌کات له‌به‌رئه‌وه‌ی به‌ فه‌رمانی خوای ده‌زانیت، به‌ هه‌مان شیوه‌ش هه‌لده‌ستیت به‌ بانگه‌واز چونکه به‌ فه‌رمانی خوای ده‌زانیت، ئەم که‌سه مه‌به‌ست و رێپه‌وه‌که‌ی ته‌واوه و به‌هۆی تیگه‌یشتنی و نیه‌تی ته‌واویه‌وه خوای گه‌وره پیچه‌سپاوی ده‌کات و پشتیوانی ده‌ییت و ده‌ستوالای ده‌کات بو رینموونی مرو‌فایه‌تی و به‌جیگه‌یانندی فه‌رمانی خوا و بانگه‌وازی ریی خوا، ئەمه‌ش به‌رزترین و رێزدارترین جی و پیگه‌یه، ئەم که‌سه جینیشنی پیغه‌مبه‌ری خوايه (صلی الله علیه وسلم) له‌نیو ئوممه‌ته‌که‌یدا، له‌ خوا ده‌پارێینه‌وه ئیمه‌و ئیوه‌ش له‌م به‌شه هه‌ژمار بکات که میراتگری پیغه‌مبه‌رانن (سه‌لات و سه‌لامی خویان لی ییت).

چیت پێشکەشی دینهکەت کردوو؟

ئە گەر لە روژی دوایدا ئەم پرسیارەت لی کرا، وەلامت
چی دەییت؟

چاکترین وەلام ئەوویە بلیت: بانگهوازی خەلکیم
دەکرد بو ئیسلام، خەلکیم بانگههشت دەکرد بو بە تەنها
پەرستنی پەروردگاری جیهانیان.

هەموومان هەز دەکەین خزمەتی ئەم دینه بکەین، لووتکە
خزمەتکردنیش ئەوویە خەلکی بهینینه نیو ئیسلامەوه.

ئەم روژانەی تیایداین، روژانیکەو تێدەپەرن و
جیانیاندهیلت، روژیک دیت ئەو بەخشش و خوشیه گهوره
و شوین و مەزلە دەبینیت، چاوهروان بە و موژدەت لی
بیّت کە خوا خوشی دەوییت.

کە دەتهویت دەست پی بکەیت و سواری کەشتیی
بانگهواز بیت؟

من لیّت ناپرسم تیا دەتهویت دەست بکەیت بە
بانگهواز، چونکە ئەو پرسیارە شیایوی بەرپزت نیە،
بەلکو دەپرسم بەتەمایت کە دەست پی بکەیت؟ ئیستا

برپار بده و دوای مه‌خه، چاکه دواناخریت و ده‌سی ده‌سیکردنی تیدا ناکریت، نه‌بادا بۆ هه‌تاهه‌تایه له‌ده‌ستی بده‌یت.

ده‌سی ده‌سیکردن بیروکه و پرۆژه‌کان ویران ده‌کات، ده‌ی له لای خوته‌وه قوناغ به قوناغ ده‌ست پی بکه، سه‌ره‌تا به چه‌ند وانه‌یه‌کی هۆشیاری و هاندان سه‌باره‌ت به بانگه‌واری ریخی خوا ده‌ست پی بکه، ده‌توانیت سوود له ناوه‌رپۆکی ئەم کتیبه‌ وه‌ر‌بگ‌ریت و له چه‌ند ناوه‌ندیکی جیا‌جیای گه‌نجان و به تایبه‌ت خویندکارانی زانکۆکاندا، چه‌ند پاوه‌رپۆینتیک بخه‌یته‌روو.

ئینجا گولبژیری به‌شداربوان جیا بکه‌یته‌وه بۆ چه‌ند خولیکی تایبه‌ت به هونه‌ری بانگه‌واز له چه‌ند کاتیکی جیا‌وازا، وه‌ك خول و وانه و کۆر و چالاکی گه‌شت و فراوانکردنی ده‌سته‌ی خو‌به‌خشان و هاوکارانی بانگه‌واز، دابه‌شکردنی پرۆشه‌ر و نامیلکه به‌سه‌ر ناموسلمانان و تیکه‌لبوون له گه‌لیان، په‌یره‌وکردنی به‌ه‌ره‌ بانگه‌وازییه‌کان به‌سه‌ریاندا، راهی‌نایان و به‌دواداچوونی به‌رده‌وام بۆ گه‌نجان و راسپاردنیان به چه‌ند ئەرك و هاندانیکی ماددی و مه‌عنه‌وی، ئەنجامدانی چه‌ند چالاکیه‌کی چیژبه‌خشی مانگانه یان دوو مانگ جارێك، بۆ ئەوه‌ی په‌یوه‌ستیان بکه‌یت به بانگه‌وازوه‌ه.

له م وتهی دکتۆر عهبدوهره حمان سمیط (رهحمهتی
خوای لی بیټ) وردبهرهوه که دهلیت: ئهوهی زۆر وام لی
دهکات بگرییم، کاتیک چاوپیکهوتنیکم دهبیټ له گهل ئهوه
کهسانهی هاتوونهته ناو ئیسلامهوه، دهبینم دهگرین بو
ئهو باوبا پیرانهیان که به ناموسلمانی مردون، له نیوماندا
هاوار دهکن: ئهی موسلمانان، ئهوکات ئیوه له کوی
بوون؟!

هه‌تا زووتر بنه‌ویته بانگه‌واز. قازانجت زیاتره

کارگه‌یه‌کی پیلا و دروستکردن دوو نیرده‌ی خۆی ناردبوو
 بو ناوچه‌یه‌کی دووره‌ده‌ست هه‌تا لی‌کۆلینه‌وه بکه‌ن له
 چۆنیتی گونجان و نه‌گونجانی به‌بازارکردن له‌و شوپنه،
 ته‌وانیش که گه‌یشتنه‌ته‌وی، تی‌بینی ته‌ویان کرد خه‌لکی
 گونده‌که پیلا و به‌کارناهی‌ئن و ناشزانن چیه، شه‌و هه‌کام
 له‌وان دانیشته و راپۆرتی خۆی نووسی بو کۆمپانیاکه:

یه‌که‌میان نووسی: بارودۆخه‌که بی‌هیاکه‌ره و خه‌لکی
 ئیره‌نازانن پیلا و چیه، بۆیه ئیره‌جیده‌هیلم.

دووهمیان نووسی: بارودۆخه‌که لیره‌زۆر ناوازیه،
 ده‌کریت خه‌لکه‌که فیر بکه‌ین چۆن پیلا و له‌پێ بکه‌ن،
 بو ته‌مه‌ش پلانی‌کم داناوه، بۆیه لیره‌ده‌مینمه‌وه.

ئێستا پاش ته‌وه‌ی شاره‌زای به‌شیک له واقیعه‌که‌ت بوویت،
 پیویسته راپۆرتی خۆت بنووسیته‌وه، ده‌رپۆیت، یان
 ده‌مینیته‌وه؟^(۱)

(۱) من مقال: مهارت الدعوة في القرن الحادي والعشرين للدكتور جمال يوسف الهميلي في موقع (mqqal.com).

پرسیارهکان

پرسیارهکانی تایبەت بە بەدەستهێنانی بروانامەیی
سەرکەوتن لە چهپکی راهێنان لە کتیی (گهوههري
موسلمان له فەزل و گهورهیی بانگهوازی ریي خوادا)

پرسیاری یهكهم:

نیو لاپههه بنووسه سه بارهت به گرنگیی بلاوکردنهوهی
رۆشنبیری بانگهواز له نیو موسلماناندا.

پرسیاری دووههم:

له سالی (۲۰۳۰) دا پۆیستمان به چهند بانگهواز ههیه
و دهتهویت چ رۆلێك بگێریت له بهدیهێنانی ئه و ژماره
بانگهوازه بۆ موسلمانان؟

پرسیاری سێههم:

ده خال سه بارهت به گهورهیی بانگهواز بۆ لای خوا باس
بکه.

پرسیاری چوارهم:

به رهه مهکانی بانگهواز بۆ لای خوا چین؟

پرسیاری پینجهم:

سزای ئەو کەسە چیه، کە وازدینیت له بانگهواز بۆ لای خوا؟

پرسیاری شەشەم:

لهوانهیه هەندیک کەس لهبەر گومانگهلیک واز له بانگهواز بهینن، باسی سی گومان بکە کە بانگهواز په کدهخەن.

پرسیاری حەوتەم:

هۆکارهکانی کەنارگرتنی موسلمانان له ئەرکی بانگهواز چین؟

پرسیاری هەشتەم:

کەمی و چۆن دەتوانیت یهکەم وانهی خۆت سهبارەت به گهورهیی بانگهوازی ریی خوا پیشکەش بکەیت بۆ گەرمکردن و هاندانی موسلمانان له پیناوی پیادهکردنی بیروکەمی بانگهواز؟

پرسیاری نۆیەم:

بۆ ئەوهی بانگهواز بکەین بۆ لای خوا، پێویستمان به چیه؟

پرسیاری دهیه م:

پرسیاری دهیه م: به رهه می بانگهواز ته نهها ته وه نیه
خه لکی موسلمان ببن، به لکو چهند ئامانجیکی تر ههن
که ته گهر که سی بانگهیشترکراو موسلمانیش نهییت، ته و
ئامانجانە دینه دی، ئامانجه کان کامانه؟

پرسیاری یانزهیه م:

وهك چۆن ئیسلام هه لوه شینه ره وهی هه یه، بانگه وازیش
هه لوه شینه ره وهی هه یه، چهند دانیه کیان بژمیڤه.

سه رچاوه كان

- * القرآن الكريم
- * صحيح البخاري.
- * صحيح مسلم.
- * سنن الترمذي
- * سنن النسائي
- * التعريف بالاسلام، مفهومه و أساليبه و وسائله و منهجيته للشيخ الدكتور عبدالله الغامدي.
- * موسوعة الفقه الاسلامي لفضيلة الشيخ محمد بن ابراهيم بن عبدالله التويجري.
- * فضل الدعوة وثمراتها، معالي الدكتور أحمد بن علي سير المباركي، عضو هيئة كبار العلماء و عض اللجنة الدائمة للبحوث العلمية و الإفتاء.
- * كلنا دعاة، أكثر من (١٠٠٠) فكرة و وسيلة و أسلوب في الدعوة الى الله تعالى، اعداد: عبدالله بن أحمد آل علاف الغامدي.

* القواعد العشر في التحفيز لدعوة غير المسلمين
لوليد السحيباني.

* الامر بالمعروف والنهي عن المنكر، أ.د. سليمان بن
قاسم بن محمد العيد، شبكة الألوكة.

* فلنعلم أطفالنا دعوة غير المسلمين، د. عبدالله بن
ابراهيم اللحيدان، مقال في موقع الألوكة.

* عشرون دليلا على فضل الدعوة للشيخ سلطان بن
عبدالله العمري.

